

Kérleküldött
cikkeket csak ak-
kor küldünk viz-
sra, ha helyeget
mefikolnak. Kép-
iratokat hat hét-
nél tovább nem
őrzünk.

Szerkesztő:
DII., Befeleltar
utca 41.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE
ÉS A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE

Cikkeket csak a
szűz engedelmé-
vel, lapunk egyéb
tartalmát A NŐ és
a társadalom meg-
nevezése mellett
szabad átvenni.

Kiadóhivatal:
Andrássy-út 55.
Telefon 30-75.

TARTALOM: Szikra: Felelősség. – Zenéide Mirovich: Nőjogok Oroszországban. – Glosszák. – Dr. Engel Zsigmond: A hivatásos gyámságról. – Jánossy Gábor: A választójog jövője. – Szemle. – Irodalom. – Szerkesztői üzenetek. – Pünkösty Andor: Versek. Polgár György: A tordai nőháború. – A Feministák Egyesületének hivatalos közleményei. – A Nőtisztviselek Országos Egyesületének hivatalos közleményei.

**Olvassuk el mindig elsősorban az egyesüle-
teit rovatait és jegyezzük elő a munkatervet!**

FELELŐSSÉG.

Írta: SZIKRA.

Mióta a nők választójogáért küzdök tábo-
rába álltam, tulajdonképpen folyton csodálkozom.

Csodálkozom azon, hogy még mindig küz-
denünk kell e magától értetődő jogért, holott
– és ez a csoda! – az ellentábor még mai
napig sem bírt a mi érvelésünkkel szemben egy
fenálható érvet kitalálni. Ismétlem: egy érvet
sem. Mert, amit ők annak neveznek és hisz-
nek, az egytől egyig az előítéletek dajkame-
seje csupán.

Igaz, rémmesék. Hátborzongató, ijesztő
mesék. Például az, amely úgy hangzik, hogy
a választójog gyakorlása el fogja vonni a fele-
séget az otthonukból, s attól a perctől, hogy
szavazásra gondolnak, többé nem fog annyi
gyermekük születni mint eddig . . .

De az Istenért! hiszen remélhetőleg csak
minden öt évben lesz egy-egy választás. Ez
időközök alatt tehát még mindig marad elég
idejük arra, hogy négy pár ikerrel boldogítsák
férjeiket. (Amit különben őszintén kívánok a
népszaporodás mellett szónokló gyöngéd család-
apáknak; kívánom pedig – már mostantól
kezdve – előlegképen.)

De, komolyan beszélve: Igazán? Lehetsé-
ges, hogy gondolkozó ember elhigye, hogy a
politikai jogok gyakorlása el fogja vonni az
asszonyt az otthonából? Hát ma mind, mind
az otthonában ül? Nem is említve azokat,
akiknek nincs otthonuk, – kik ülnek ma ott-
hon? A parasztasszony? Nem. Mert az fér-
jével egy sorban – csakhogy félannyi nap-
számért – végzi a mezei munkát. Esetleg több
nap járásföldnyire a falujától Ezalatt ki gon-

dozza a gyermekeit? Az Isten. Ha sok a sze-
rencséje, akkor a benukt szomszédasszony, vagy
a lerokkant nagyanyó, A 30 percentes gyer-
mekhalandóság és a gyakori tüzesetek bizo-
nyítják, hogy mily remek a mai árkádai álla-
pot amin változtatni akarni – bűn.

Munkásasszony szintén nem ülhet dorom-
boló rokka mellett mert kell a kenyér azt
pedig csak ott messze a gyárban, a kohóban.
a bányában lehet megszerezni. De talán a kis-
polgárasszony az, aki a gyneseum falain belül
találja magát legjobban? Fájdalom, ő is rég fel-
fedezte, hogy szebb és kényelmesebb a fénye-
sen kivilágított, tágas kávéház, mint az a két-
vagy háromszobás lakás, amit annyi városi
ember otthonnak kénytelen nevezni.

S mind ebből mi a tanulság? Az, hogy
a parasztasszony a választójog metelye nélkül
is megtanulta az „egyke”-rendszert; a munkás-
otthonokban ijesztő mérveket ölt a gyermek-
halandóság, s a – nem politikai meetingekre –
csak egyszerűen kávéházba járó asszonymak
meg már egyáltalán alig születik gyermeke.

S ha a társadalmi létrán a feljebb és még
feljebb álló asszonyok életébe pillantunk, min-
denütt azt fogjuk tapasztalni, hogy bár eddig
még szó se volt náluk szavazati jogról, még se
olyan csoda jó és boldog az ő sorsuk, mint ahogy
azt a változtatni nem akaró urak feltüntetni
szeretnék. Es ez nagyon természetes. Hiszen
amint a paraszt- és munkásosztály szorgalmas
és kihasználta asszonyaitól feljebb tekintünk,
mindig több és több az eltartott feleségek
száma Mivel pedig a modern élet kény-
szere az ilyen dologtalanságra nevelt, „eltartott”
jelzőre büszke kis asszonykák elé minden lép-
ten azt a kegyetlen alternatívát tárja, hogy
vagy, vagy . . .”, ő tehát választ és eldobja
magától az anyaság gyönyörének még a gondo-
latát is, csakhogy teljék – masamódszámlára.

Ez ma van. A régi jó állapotok kellős közepében. De mi lesz ezután? Joggal kérdezhethetjük, hogy aki ennyire könnyelmű, az méltó-e arra, hogy hazájának sorsába szólhasson? . . .

Nyugodtan merem felelni, hogy igen. Még pedig azért, mert a tapasztalat azt tanítja, hogy amely percben valakit komolyan vesznek, az rendszerint meg is komolyodik. Aki érzi, hogy elvártnak töle valami becsületes és nemeset, annál ritka esetben csalódnak az emberek. Ellenben, akinél nem tételeznek fel semmi jót, annál igen sok esetben elferdül az önbecsülés fogalma, elsatnyul a bátorság. Láttuk ezt elnyomott népeknél, megvetett felekezethez tartozóknál és látjuk még sokszor mai napig is az asszonyoknál. Éppen azért merem állítani, hogy amely percben jogegyenlőség lesz férfiak és asszonyok között, ha érezni fogják, hogy nem csupán kis nőcskének tekintik őket, hanem ember társaknak, akiket az állam is megbecsül, mert értékes szavazók, akkor ő náluk is rögtön felébred a buta kis hiúskodás helyében az önbecsülés, és még valami – a felelősségérzet. És ez a fontos.

Hiszen a tegnap asszonyainak a legjava – kevés kivétellel – csupán az ösztönszerű kötelességtudásig jutott. Azaz, hogy nem is „jutott”, csak úgy hozta magával, mint az ükanyjától örökölt apró lábat, vagy hullámos haját, vagy hajlamot a háziasra. Ez magyarázza meg a „nézd meg az anyját, vedd el a lányát” példabeszédet . . .

A csendes, rendes, „ma olyan, mint tegnap” falusi kúriára elég volt ennyi. Elég volt, hogy a nagyszony tudta a kötelességét.

Miből állt az?

Ahítatból. Hűségéből. Megadásból. Önfeláldozásból. Tehát a megalázkodás és jámborság e valóban csodás, megrendítőn szép és nemes kikristályosodásából.

Aki ezeket az erényeket egyesítette magában, az a jó honleánynak, jó kereszténynek, jó feleségnek és jó anyának – joggal – a mintaképe lett.

Csak egyet nem szabad felednünk, hogy ezek az erények kifejlődhettek és ki is fejlődtek a legkultúrképtelenebb lényeknél is.

Ám az idők multával még az asszony is változott. Hiába igyekeztek őt mesterségesen maradinak, primitívnek tartani. Mégis tanult. Mégis fejlődött. S az első közülök, aki nem érte be azzal, hogy világra hozta, gyermekét, de annak a kis „az isten kezéből frissen kikerült agyagnak” a lelkét igyekezett széppé formálni, nemes és nagy gondolatok iránt fogékonytá tenni, annál az asszonynál a kötelességtudás ösztöne egy ezerszerre értékesebb nemzeti kincsel cserélődött ki: az öntudatos felelősségérzettel.

És meg vagyok győződve, hogy mentől inkább olyan helyzetbe jutnak az asszonyok, mely komoly célok elé állítja őket, s ha tudni fogják, hogy amit mondanak, azért helyt is kell állani a szavukkal, meg vagyok győződve, hogy se hazának, se családnak nem lesz abból kára. ha a szavazati urnákhoz bocsátják is őket.

Mint ahogy a történelem megmutatja, hogy ahol asszonyfőre került a korona, ott nagyok voltak a királynők és boldogok a népek.

Szerzett már az idén új előfizetőt a lapunknak?

NŐ JOGOK OROSZORSZÁGBAN.

írta: ZENÉIDÉ MIROVITCH, Moszkva.

(Befejezés)

A nő jogi helyzete szabályozásában az orosz törvény éppoly igazságtalan, mint a legtöbb egyéb országé. Évszázadok óta megállapított tény, hogy a nőnek elsősorban feleségnek és anyának kell lennie és mégis a férj uralodik a családban. Ő a család feje, ő rendelkezik a gyermekek dolgaiban és ő választja meg a család lakóhelyét. Az örökösödési törvény szintén a férfinak kedvez fittyet hányva minden logikának: mert ha a nőt a természet gyengébbnek teremtette, akkor az igazságérzet megkövetelné, hogy legalább anyagilag gondoskodás történjék róla! A gyakorlatban azonban éppen az ellenkező történik: a leány az ingatlanok csak $\frac{1}{14}$ az ingó vagyonnak csak $\frac{1}{7}$ részét öröklő, a többi mind a fiúé. A többi rokonsági fokozatnál pedig az a törvény tendenciája, hogy a leány, ha fiútestvérei is vannak, egyáltalán semmit se kapjon az örökségből. Egyéb pontokban az orosz nő jogi és gazdasági helyzete nagyjából ugyanolyan, mint a többi országokban, ahol a nőnek nincsenek politikai jogai.

Más azonban a helyzete környezetével szemben. Csaknem mindenkor megvolt az egyenlőség abban a tekintetben, hogy nőnek és férfinak egyaránt nélkülöznie kellett minden individuális szabadságot. Hosszú, küzdelmes éveken keresztül méltó társa volt a nő a férfinak; vele dolgozott, vele küzdött a szabadság és igazság nevében. A szabadság és igazság eszméi azonban nem diadalmaskodhattak abban az országban, amelyben a jobbágyság urat és szolgát egyaránt demoralizált, amelyben az egyéni kiváltságot senki meg nem becsülte. De 1861-től, a jobbágyság megszüntetésének évétől kezdve, energikusan helyet kértek a nők is a szociális életben és elsősorban követelték a magasabb műveltséghez való jogukat.

1861-ben megnyíltak előttük az egyetemek kapui – sajnos, csak rövid időre. A jobbágyság megszüntetése óta elmúlt 45 év alatt, a politikai reakció korszakában, tevékenyen kivették részüket az ország szociális életéből, valósággal feláldozták önmagukat, hogy teljesíthessék polgári kötelességüket mint falusi tanítók (nem ritkán 12-16 rubel havi! fizetés mellett), mint orvosok és

betegápolók. Éhínség idején kizárólag a néppel törődtek. Résztvettek a forradalmi mozgalmakban is. 1905-ben. mikor a szabadság hajnala pirkadni kezdett. a küzdők első soraiban állottak! És az összes haladó szellemű pártok elismerték elvben a nők politikai és szociális egyenjogúsítását: a szociáldemokraták. a konstitucionális demokraták. a munkáspárt és a forradalmi szocialisták. Nem is lehetett másképp, hiszen az igazság egy követelményéről volt szó.

Ebben az emlékezetes korszakban valósággal belevetették magukat az asszonyok a forradalmi mozgalomba. fáradhatatlanul dolgoztak az egész nép és önmaguk felszabadulása érdekében. Megalakították az orosz nők jogaiért küzdő egyesületet. melynek az egész országban voltak fiókjai. Az első két évben nagyon energikusan dolgozott az egyesület Élénk propagandát fejtett ki valamennyi radikális testületben. Az egyesület befolyása alatt a zemsztvó 1905-ben az általános. titkos és a nőkre is kiterjedő választójog mellett foglalt állást A társadalom alsóbb rétegeivel is mindinkább sikerült az egyesületnek kapcsolatot létesítenie. Az orosz parasztasszonyok és munkásnők még nagyon tudatlanok; mindamelllett ép annyira. vagy talán még inkább szívükön fekszik a nőkérdés. mint a középosztály asszonyainak. Tökéletesen megértik. hogy a létért való küzdelemben feltétlenül szükségük van a választójogra. hogy a közügyek intézésében megillessze őket az ellenőrzés joga. Annyival is inkább megértik. mert az ország egyes részeiben az asszony a családfő és a földet is ő műveli, mert a férfiak a falvakból a városi gyárakba vándorolnak

De élénken résztvettek a dolgozó nők a forradalmi mozgalomban közérdekből is. 1819-ben az asszonyok álltak a lázadó kozákhad élére; 29-et közülök nyilvános megvesszőzésre ítélték és egyetlen egy se kért kegyelmet. S amikor a legidősebb kozákok egyike a vesszőcsapások alatt kiadta a lelkét. felesége a parancsnokló generálisok jelenlétében a holttesthez vezette az unokáit, hogy tanulják meg, hogyan kell a népért meghalni. 1836-ban 375 asszonyt ítélték el polgárjogai elvesztésére. 1904-ben és 1905-ben nem egy lázadást szerveztek asszonyok és ezekben a mozgalmakban is a gazdasági kérdés dominált. 1904-ben sok asszonyra szakadt a családfenntartás gondja. mikor a férfiak a japán háborúba indultak. Átérezték akkor gazdasági helyzetük egész igazságtalanságát. Képtelenek lévén családjukat kellőképpen kielégíteni, fölfegyverkeztek sarlókkal. vasvillákkal. seprőkkel és kenyeret követeltek a kerületi előjáróságoktól. Mások a földbirtokosoktól kérték gazdasági helyzetük javítását. Az általános fölkelésekben is résztvettek. Ha azután megjelent a fegyveres erő. hogy leverje a fölkelést és szétkorbácsolja a tömeget. gyakran fölhangzott a parancs: „Az asszonyok előre!” Mire az asszonyok az első sorokba nyomultak. hogy férjeiket megvédelmezhesék.

Logikailag teljesen érthető. hogy a dolgozó társadalom asszonyai érdeklődtek elsősorban politikai kérdések iránt. melyek rájuk nézve gazdasági érdekekkel is bírnak Sokan aláírták a dumához intézett petíciókat. Jellemző egy tizenéves éves leány válasza. akinek nem akarták megengedni, hogy a kérvényt aláírja. mert még nem volt nagykorú. „Hogyan”, kérdezte. „elég nagy vagyok, ha árva testvéreimet ruháznom és etetnem kell. de nem

vagyok elég nagy, ha jogaimról van szó? Nincs se apám. se anyám; négy kis testvéremről kell gondoskodnom, a bátyám nem törődik velem és kenyérré válót se kapunk tőle!” 1906-ban és 1907-ben. amikor az éhínség szinte krónikussá vált. még elviselhetetlenebb lett a nők helyzete A kazáni és orenburgi kormányzóságokban gyakran megesett. hogy az éhező parasztok áruba bocsátották leányukat. Hivatalosan megállapították, hogy 1906 végén a kazáni kormányzóság egy kerületében eladtak nyolc leányt, 9-17 éves korban 100-150 rubelnyi árban. (Ez a szám csak egyetlenegy kerületre vonatkozik – az áldozatok száma sokkal nagyobb.)

Ilyen sok- millió orosz asszony helyzete. Világosan kitűnik ezekből a tényekből. hogy az orosz nőmozgalom a legvitálisabb nemzeti kérdés eredménye és elválaszthatatlan az egész lakosság érdekeitől Az orosz kormány megértette. hogy a nőemancipáció a demokratizálódás jele; az a szörnyű reakció. mely ennek a kormánynak működését jellemzi. egyformán súlyos csapás tehát mind a nők. mind az egész nemzet érdekei tekintetében. Az orosz nőmozgalom története ragyogó cáfolata mindazon jólismert argumentumoknak. melyeket a férfiak és nők egyenlősége ellen szoktak szegezni.

Első argumentum: A nők nem bírnak azzal a szellemi fejlettséggel. melyre a politikai életben szükség van. – Lehet. hogy a nők ma még kevesebb ismerettel rendelkeznek. mint a férfiak. De vajjon oly sok tudás kell ahhoz. hogy valaki a választásokban részt vehessen? Választhatóság tekintetében úgyis csak a szellemileg legmagasabban álló nők jönnének tekintetbe. Tudást és gyakorlatot pedig csak az szerez. aki az aktuális politikai életben résztvesz.

Második argumentum: A nők maguk sem kívánnak politikai jogokat – Ez az érv hamis; éppen az ellenkezője bizonyult be. A parasztasszonyok és munkásnők. akiknek van fogalmuk a nőmozgalomról, szintén kívánják a nők egyenjogúsítását és másrészt egyetértenek velők ebben a munkásság. parasztság és polgárság radikális pártjai.

Harmadik argumentum: A férfiak kellőképpen megvédik a nők érdekeit. – Ez az érv csupa keserű ironia. Hatalmas bizonyíték ellene a nőnek a férfival szemben mindig alacsonyabb munkabére is Ha őszinték akarunk lenni. meg kell cáfolnunk az összes hamis érveket. Az igazság pedig az. hogy a konkurrenciától való félelem bírja rá a férfiakat a nők követeléseinek ellenzésére. De ha ez áll. akkor nem volna szabad az államraison előtérbe tolni és azt állítani. hogy a közérdek kívánja. hogy minden jövedelmező munka és állás a férfiaknak jusson. Ki ne tudná. hogy a konkurrencia egyike a legfontosabb faktoroknak az emberiség haladásában.

Negyedik argumentum: Az asszonyok nem katonászkodnak és gyöngébbek mint a férfiak. – Lehet ezzel az érveléssel komolyan foglalkozni? Volt már arra eset, hogy a katonai vagy atlétikai téren elért eredmények voltak mérvadók egy képviselő választásánál? A választójog nem jutalom, amely csak azoknak jár ki, akik jól tudnak bánni a karddal és puskával. Mindenkit megillet ez a jog. aki adót fizet és engedelmeskedni tartozik a törvényeknek. Ehhez pedig a testi erőnek semmi köze.

Az emberi haladás története folytonos küzdelem a nyers erő és a szellem között. Erős meggyőződésünk, hogy az intellektuális és morális erő diadalmaskodik, ha végre a nok is eléri a magok igazát, ha őket is megilletik majd azok a jogok, amelyeket testvéreik, férjeik és fiaik élveznek.

Fordította: G. I.

GLOSSZÁK.

A díszlista. Hála a magyarok istenének! Hála, hála! A nők választójogát ellenzők listája szaporodott egy nagy, tekintélyes névvel. Polónyi Géza állott be abba a láncba, amely a nők választójogát ellenzőket érzelmi egységbe fűzi össze Lám, lám: Bánffy, Hieronymi, a Népszava és Tisza István után Polónyi is kijelenti („Budapest” 1910 dec. 25.), hogy ma még nem kell a nőnek választójog. Mérhettelen hála kötelezett bennünket Polónyi ezzel a nyilatkozattal: mert szerintünk jaj az olyan ügynek, amelyért Polónyi lelkesedik. Ügyünk erkölcsi halála lett volna Polónyi barátsága. Tisza Istvánnak, a Népszavának, Bánffynak és Hieronyminek pedig szívből gratulálunk az új elvtárshoz. Polónyi cikkéből meg hadd álljon itt egy kis ízelítő: „A világtörténelmet igen sokszor, szinte kizárólag ők (a nők) irányították – nélkülük pedig nem történhetett semmi. A nőknek hatalmi befolyása a legtitkosabb szavazatjogban, az édes titoknak varázsában bírja – és évezredek, át nem változott – biztosítékát. Helyes lesz-e, ha a nők ezt a legtitkosabb szavazatjogot a titkossal vagy a nyilvánossal felcserélik? Nem félnek-e tőle, hogy rossz cserét csinálnak, amelynél mind a ketten vesztesek lehetünk? Hátha megegyezhetnénk abban, hogy így van ez jól, ahogy az most van?” A kis hamis! Hát persze, hogy vesztesek lehetnének ők, „mindaketten”: mert nyílt felelősséggel a Schönberger Rózák nem kreálhatnak minisztereket Polónyi Gézákából.

Ha a nők festenek. Párbeszéd a Nemzeti Szalon Stokes-kiállításán A grófné: „De hát ha maga is beismeri, hogy a kiállított művek java Mrs Stokes munkája, miért nem tették ki a plakátra Mr Stokes neve mellé az asszonyét is?” A kiállítás egy hivatalos embere: „Kérem, az lehetetlen. A pesti publikum előtt kénytelenek vagyunk még jóformán letagadni, hogy nő műveiről van szó. Hiszen ha előre tudja, be se jön a tárlatba”. De azért úton-útfélen hirdetjük, hogy a tehetséget mindig elismerik a nőben is!

Hatalom és jog. A parlamentben egy úr megsértette a másikat, parasztnak mondván őt. A sértett kormányférfi elégtételt kap. Pártjának 15-20 tagja ugyanis kijelenti, hogy párbajra hívja ki a sértőt, ha nem kér bocsánatot. Valóban megható szolidaritás. Imponáló erkölcsi erő. Elragadó igazságérzés. Keblet dagasztó pártónézet. Gyönyörűség minden szempontból ez a tömeges párbajrahívás, csak

egy tekintetben aggodalmas. Ezekről a férfiaktól várják a párbaj ellenségei a párbaj törvényes megszorítását. Ezekről várják a naiv lelkek az erőszakos hatalomnak a joggal való helyettesítését. Ami pedig a sértést illeti t csak a parasztságot sértették meg, mert nevét szidalmomá alacsonyították le. Bezzeg, választás idején másképen emlegetik a „parasztot”.

A nevető örökösök. Közvéleményünk nagyon felháborodott Bizony Emil nevezetes testamentumán, amely 300.000 koronát juttatott 12 igáslónak. Már pedig ez a testamentum sokkal jobban megfelel közviszonyaink szellemének, mint egy olyan, amely kulturális célokra szánna ekkora összegeket. Nálunk az állat tenyésztése, közegészségügye sokkal messzebbmenő állami gondoskodás tárgya« mint az emberé Már pedig azokat ép, egészséges, józannak mondott politikusok szervezték, valamennyiünk zsebének igénybevétele mellett, holott a 12 igásló jóakarója öreg külön volt, és csak a maga zsebére csinált embergyűlölő, állatvédő politikát.

Ánkétek. A nőkre vonatkozó, vagy őket is érintő kérdések tömege foglalkoztatja most a községi és állami törvényhozást és a rendőrséget. A nők éjjeli munkájának eltiltása, a leánykereskedelem és a pornográfia elleni javaslat, a hatósági cselédközvetítés, a hosszú kalaptűk eltiltása és egyéb hasonlóknak napirenden. Úgy látszik, egy-egy fejben mégis dereng, hogy asszonydolgokat az asszonyok megkérdezése nélkül nem illik elintézni, hát az életbevágó kérdések legfontosabbikját nőekkel meg is vitatták. A legsúlyosabb problémának pedig – a kalaptűügyet taksálták. A cselédügy, éjjeli munka, stb. könnyű kérdéseikhez elég a férfi esze és érdeklődése.

Egyke és a neo-malthusianismus. Szomorúan jellemzi a magyar írók alaposágát, hogy egyszerre két tekintélyes publicistánk megy neki a neo-malthusianismusnak anélkül, hogy csak egyikük is alaposan ismerné annak tanait. Összetévesztik a brutálisan önző, a nevelési ferdeségek folytán az egyetlen gyermeket is lelkiileg eltorzító, az anya egészségét súlyosan veszélyeztető egykét azzal a humánus és kulturális szempontokból kiinduló tannal, amely a lehető legnagyobb mértékben csökkenteni kívánja a testi és lelki nyomorékok számát, lehetővé tenni a korai házasságot s ezzel a család egészségének megővését, mindezzel pedig enyhíteni az emberiség legszélesebb rétegeinek szívtettépő nyomorúságát. Szószólói például: egy Forel, aki maga 6 gyermeket nevelt föl a legnagyobb gondnal, egy Doktor Sándor, aki 6 leányának gondos és féltő édesapja. Mindaketten a nép egészségeért és nyomorúságáért folyó küzdelemnek bátor és önfeláldozó harcosai. Ellenzői a maguk egyéni életét kényelmesebben rendezték be; de egyikük nem átalja denuncálni olyan elvek őszinte hirdetőit, amelyek követésétől sohasem riadt vissza. Persze, paraszt az más! Harmadik szólam gyanánt a Gyógyászat szerkesztője – aki legalább apai gondoktól nem riadt vissza s ezzel bizonyította egyéni meggyőződését – a biblia szavai szerint biztatja a« embereket: sokasodjatok! Uraim, nem az íróasztalnál és nem a rendelőszozában tűnik ki, mennyire humánusak a neo-malthusianismusok, mikor a „generation conscience” elvét hirdetik; tessék meglátogatni a szükségalakásokban a 9-11 gyermekes

családokat; nézzék meg azokat a gyermekeket. akiknek felnevelésére a szülők sem anyagilag. sem szellemileg nem képesek; figyeljék meg a főváros iskoláiban azokat a vértelen. szegény kis penészvirágokat. akiknek ráncos arca öreg emberre emlékeztet. akiknek fáradt szemei valóságos világfájdalmat tükröznek. akik úgy simulnak az ember, séges tanításhoz. mint a hű kis kutyák; azután mondják meg. akár az emberiség. akár az állam. akár maguk ezek a szerencsétlen kis mártírok mi hasznát látják annak az életnek. amelynek már a hajnala is alkonyat? Az emberiség valóban életképes asszonyai mindenkor kívánják a gyermeket; akiből ez az egészséges ösztön hiányzik. azok nem alkalmasak az anyaságra. és ha kényszerűségből. fenyegetések hatása alatt vállalják. annál rosszabb a szerencsétlen utódokra nézve. A csecsemőhalandóság csökkentésével. az emberpusztító háborúk elkerülésével. a betegségek mind tökéletesebb gyógyításával. a kiváltságok megszüntetésével megtartani az emberanyagot: ez emberi feladat. Minden pusztító bajt meghagyva. ember fölösleget produkálni: ez állati színvonalra süllyesztené a népesedési politikát.

Az elhanyagoltak. A Közegészségügyi Egyesület rendezi az Anyák iskoláját. a Feministák Egyesülete a Fiúk iskoláját. az előbbi azonkívül még a Leányok iskoláját. Hát a szegény a p á k k a l mi lesz? Pedig rájuk is férne egy kis lecke.

Buzdító eredmények. A nevelés mai rendszerét rosszalni bűn azok szemében, akik mindent jónak találnak „úgy, ahogy van”. Gyönyörű példák igazolják is e dicső rendszert. íme például a napi események sorából egy közönséges eset: „A piski-i állomáson borzalmas öngyilkosságot követett el egy tizenkétéves fiú. Benkő István fűtő fia. A gyermek a dévai reáliskola tanulója volt. tanárai minden tantárgyból megintették. Apja ezért kegyetlenül elverte és kikergette a házból. A fiú három napig csavargott a városban s nem mert hazamenni. Tegnap végkép elkeseredett s elhatározta, hogy véget vet szenvedéseinek. Hajnalban kiosont a vasúti állomás elé. ráfeküdt a sínekre és várta a halált. Pár perc múlva egy tehervonat keresztülgázolt a kis Benkő Jánoson. Az apa ellen vizsgálatot indított a dévai ügyészség. – A másik gyermeköngyilkosság a fővárosban történt. Vasárnap reggel a Podmaniczky-utca hetvenhetedik számú házában egy tizenkétéves gyermekleány levetette magát a ház harmadik emeletéről. A kis leány Pohl Margit, Pohl kazánkovács gyermeke. Rendkívül ideges természetű volt s ha valamiért kikapott, mindjárt halálra szánta magát. Egy ízben négyest kapott a bizonyítványában. Kivakarta és hármast írt helyére. A dologra rájöttek s már akkor el akarta magát emészteni. Vasárnap szülői a pékhez küldötték vásárolni. A péknél visszakapott pénz egy részét elveszítette s ezen való kétségbeesésében szánta magát halálra. Az öngyilkos leányka holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.” De azért tilos a mai nevelési rendszer csődjéről beszélni!

Az irtalmások. A lapunk januári számában ilyen cím alatt közölt glosszára két teljesen egybehangzó rektifikáló levelet kaptunk. Elég tehát az egyiknek közreadása: „Tekintetes Szerkesztőség! Engedelmet kérek, hogy b. lapjuk utolsó számában „Az irtalmások” című croquisra, amely

az Országos Anya- és Csecsemővédő-Egyesületet, illetőleg ennek működését persziflálja, néhány szóval reflektáljak. Egyesületünk fennállása óta, élveihöz híven, minden hozzáforduló szegény anyának segítségére volt. amennyire azt anyagi eszközei megengedték, tekintet nélkül a segélyt kérő vallására vagy családi állapotára s így menedékhelyünkbe is, amennyire ezt az ágyaknak, sajnos, még csekély száma (18) megengedte, minden hajléktalan anyát felvettünk, úgy hajadont, mint férjezettet, özvegyet, elváltat. Sőt tekintve azt a körülményt, hogy természet-szerűen az anyaság idejében inkább a leányok hajléktalanok és foglalkozás nélküliek, mint a férjezett nők, intézetünkbe is előbbiekből többet veszünk fel. így a mai napig felvett 215 nő közül csak 30 (= 14%) volt férjezett, a 163 csecsemő közül pedig 139 (= 84%) törvénytelen.

Az igazsághoz híven bátorkodom még azt is megjegyezni, hogy éppen magas védnökönkné, Ó Fensége Stefánia kir. hercegnő, gróf Lónyay Elemémé volt az, aki, amidőn először volt alkalmunk vele az Egyesület létesítésének tervét megbeszélni, hangoztatta, hogy az Egyesületnek a legliberálisabb szellemben kell működni s eszközeihez mérten m i n d e n szegény anyát támogatni, tekintet nélkül vallására és családi állapotára.

S hogy céljaink elérésére hangversenyeket és teákat rendezünk, ennek az oka azon általánosan ismert sajna, latos körülményben keresendő, hogy közönségünk még a legszebb, legnemesebb célokért is csak akkor szokott áldozni, ha erre valami ünnepség. ha csak egy szerény tea alakjában is, szolgál alkalmi okul. Hogy pedig az évenként így befolyó 6-8 ezer koronából hány anyának inség- és fájdalomkocozta könnyét változtattuk öröm- és hála-könnnyé. csak az Úristen a megmondhatója.

Mi örülnénk legjobban. ha tea és hangverseny nélkül nyújthatnánk hajlékot, táplálékot, fűtőanyagot minden szegény anyának, anyatejet minden szegény csecsemőnek. Egyelőre azonban, de talán hosszú időre is ez csak pium desiderium. Kiváló tisztelettel: Dr. Temesváry Rezső.”

Örömmel vesszük tudomásul, hogy az Anyavédő Egyesület liberálisan és természetesen fogja fel hivatását, de megállapítjuk, hogy az egyesület saját tagjai közt vannak, akik – a párbeszéd is mutatta – nem ismerik egyesületük vezérlő elveit. Ami pedig a közönségnek azt a sajtóságát illeti, hogy az any a védelem céljaira nem adakozik, l'art pour l'art, magáért az anyavédelemért, az a közönségnek egy nagyon helyes ösztönén alapul. Az anyavédelem költségeinek előteremtése ugyanis nem egyes jótékonykodók, hanem az állam feladata. Az állam kötelessége a valamennyiünk adójából rendelkezésére álló összegekből annyit költeni az anyaság védelmére, amennyit ez a mérhetetlen fontosságú nemzeti ügy igényel. 18 ágya van az Anyavédő Egyletnek, de ha 1800 volna, az is elenyésző volna a szükséglettel szemben. A közönség tudja, hogy legmesszebbmenő áldozatkészségével is a tengernyi nyomorúságnak csak egy cseppjét gyógyíthatná. A közönség tehát szívesen költ egy mulatságra, de nem költ anyavédelemre.

Mi az Anyavédő Egylet feladatát azért – ismétljük – nem a közönség szórakoztatásában látjuk. hanem abban, hogy az anyavédelem elvét fogadtassa el a közönséggel a közvélemény befolyásolása által. a gyakorlati

kivitelét pedig sürgesse az egyetlen megfelelő fórumnál] a kormánynál és a parlamentnél. Erre nézve pedig még – tudunkkal – nem történt semmi, mert hiszen akkor nem akadna az egylet tagjai közt olyan, aki az anyavédelem elvét mint „feminista tant” visszautasítaná. Az a követelés pedig, hogy minden anyának jusson mindaz, amire neki és magzatjának szüksége van: nem maradhat „talán hosszú időre jámbor óhajtas”. Est az időt a kérdés törvényes rendezésének sürgetésével siettetni, ez az Anyavédő Egyesület legfőbb feladata, amelyet a 18 vagy 180 ágyas menhelye csak illusztrálhat.

A HIVATÁSOS GYÁMSÁGRÓL.

Írta: DR. ENGEL ZSIGMOND.

A házasságon kívül született gyermek helyzetének igazi reformja jogi helyzetének a házasságon belül született gyermekével való egyenlősítése Ennek elérésére kell törekednie minden szociálpolitikusnak. Azonban a cél a legközelebbi jövőben aligha érhető el. Jelenleg tehát gyakorlati jelentőséggel azon eszközök megállapítása bír, amelyekkel a célt el lehet érni. Ezen eszközök közül a legfontosabbik: a házasságon kívül született gyermek gyámságának reformja.

A tételes jog szerint a kiskorú gyámság alá kerül, ha nem áll szülői hatalom alatt, vagy ha szülei nincsenek törvényes képviselőre jogosítva. Azonban a tételes jog szülői hatalom alatt elsősorban apai hatalmat ért, a házasságon kívül született gyermek nemzójét pedig nem tekinti apának s a gyermeket nem is helyezi atyai hatalma alá. Ebből következik, hogy minden egyes házasságon kívül született gyermeknél felmerül a gyámság kérdése.

Az idők folyamán egyre nagyobb nehézségekbe ütközik az alsóbb néposztályok gyermekeinek, különösen pedig a házasságon kívül született gyermeknek, megfelelő gyámsót találni. Ennek a szomorú jelenségnek okai a következők:

Az alacsonyabb néposztálybeliek állandóan vándorolnak. Vándorlásuk célja munka keresése. Ezen hullámozás és vándorlás közben a családi kötelékek meglazulnak, sőt el is pusztulnak.

Kisebb helységekből a viszonyok rendkívül egyszerűek. A születések és a halálozások száma kicsi, az egyik ember ismeri a másikat. Így a gyám szinte az egész község ellenőrzése alatt áll, a nehézségek tehát nem olyan nagyok.

Nagyobb községekben másképp áll a dolog. Az emberek nem viseltetnek egymás iránt részvételt, nincsenek egymásra tekintettel. A népesség állandóan hullámozik. Egy része faluról való és nincsen sem rokona, sem ismerőse a városban. A hatóságok éppenséggel nem ismerik a gyámi tisztségre alkalmas személyeket.

A gyám csakis a gyámolt vagyonából kap munkájáért ellenszolgáltatást. Az alsóbb néposztályokból származó gyermekek felett való gyámság tehát lényegileg ingyenes tisztség. Bizonyos meghatározott és a törvényben felsorolt eseteken kívül a gyámságot senki sem utasíthatja vissza. Hogyan végzi gyámi teendőit az, akit szegény gyermek gyámjává akarata ellenére rendeltek ki?

A gyám, főleg az alsóbb néposztályokból kikerülő, tapasztalatlan, nem ismeri elegendőképp a jogszabályokat, járatlan a hatóságokkal való érintkezésben, nincs elegendő tekintélye sem idegenek, sem hatóságok előtt. Pedig neki idegenek és hatóságok előtt és azokkal szemben gyámoltja érdekében elég sokszor fel kell lépnie.

Az egyéni gyámság hiányai még kirívóbbak a házasságon kívül született gyermekekénél. Először azért, mert rá még több kedvezőtlen tényező hat s ez oknál fogva még nagyobb védelemre szorul. Másodszor, mert a gyámnak külön munkaköre is van, t. i. a gyermek érdekeinek a természetes apa ellen való megvédése.

A természetes apa semmiesetre sem lehet a gyermek gyámja. Hogyan érvényesítse saját maga ellen a gyermek igényét?

Nem jöhet figyelembe a rokonság köréből kikerülő gyám sem. A természetes apa rokonai már csak azért sem, mert őket a tételes jog nem is tekinti a gyermek rokonainak. Az anya rokonai pedig már csak azért sem, mert a legtöbbször éppen a gyermek születése folytán összeveszték az anyával.

Az idegen nem érdeklődik kellőképp a házasságon kívül született gyermek iránt. A gyermek igényét az apa ellen vagy nem akarja vagy nem tudja érvényesíteni. Nem akarja, mert lusta és kényelmes, nem tudja, mert egyebet nem is említve, nem tudja az anya ellenállását legyőzni. A természetes apa állandóan változtatja lakóhelyét és a gyámnak nincs is módjában megfelelő információt beszerezni lakhelyére és vagyoni viszonyaira vonatkozólag.

A külföld tételes jogainak túlnyomó része az anyának házasságon kívül született gyermeke felett nem ad szülői hatalmat. Sőt van, mely még tovább megy és az anyának a gyámságot sem adja meg, vagy csak akkor ha már nagykorú.

Igaz, hogy az anya még mindig a legjobb egyéni gyám. Sajnos azonban az anya éppoly kevésbé képes házasságon kívül született gyermekének nevelésére és törvényes képviselőre, mint amilyen kevésbé képes az apa törvényes gyermekének nevelésére és képviselőre. A nevelés és a törvényes képviselő körül való teendők elvégzésére nem elég garancia az a körülmény, hogy valaki apává vagy anyává lesz, hanem szükséges ehhez hivatottság és képzettség is.

Az egyéni gyámság hibái folytán merült fel a h i v a t á s o s gyámság eszméje. A hivatásos gyámság Magyarországon abban áll, hogy egy személy nem egy, vagy egynéhány, hanem számos gyermek felett gyakorolja a gyámságot.

Budapest székesfőváros árvaszéke az intézményt máris létesítette. Éppenséggel semmi akadály sincs annak, hogy azt a vidéki árvaszékek is minél előbb létesítsék. Be kell látni, hogy Budapesten az intézmény csak akkor tud megfelelően működni, ha vidéken is létesül.

Az intézmény országszerte való létesítésének semmi nem akadály nincs. Tételes jogunk ugyan a hivatásos gyámság intézményét még nem ismeri, minthogy azonban megengedi, hogy az árvaszék egy személyt akárhány gyámsággal, vagy gondnoksággal felruházzon, nem forog fenn akadály, hogy az árvaszék a gyámságokat egy

vagy egynéhány személy kezében összpontosítsa. vagyis hogy egy magánembert, például egy ügyvédet, aki elsősorban és kizárólag tartási ügyekkel foglalkozik, száz meg száz gyermek gyámjává kirendeljen.

A hivatásos gyám érti mesterségét, jogi és pedagógiai képzettsége kell hogy legyen. Azáltal, hogy hosszú időn keresztül számos gyermek felett gyakorolja a gyámságot, még nagyobb képzettséget és gyakorlatot szerez.

Legfontosabb szerepe van a tartási igény érvényesítése tekintetében. Eréllyel, de amellett tapintattal és méltányossággal hajtja be a tartásdíjat a természetes apáktól. A természetes apa sokkal inkább fél a hivatásos gyámtól, hiszen nagyon jól tudja, hogy olyan személlyel van dolga, akinek nagy, a külföldön is összekötetésekkel bíró jogvédő szervezet áll rendelkezésére, aki elől nem tud kibújni, aki mindig kideríti lakhelyét, aki mindig kideríti munkaadóját és aki soha meg nem unja az ellene való hajszát.

Ha a hivatásos gyámok fogják a tartási igényt érvényesíteni, az állami gyermekmenhelyekbe sokkal kevesebb gyermeket fognak adni, mint adnak most. Számos anya ugyanis abban bizakodik, hogy ha majd az apa nem fizet, akkor egyszerűen beviszi a gyermeket a menhelybe. Minek vesszen ő össze az apával, gondolja magában, ha a gyermekről másképp is lehet gondoskodni?

Köztudomású tény, hogy a dajkaságba adott gyermeknek sorsa elsősorban attól függ, milyen összegű tartásdíjat fizetnek érte és hogy azt pontosan fizetik-e.

A hivatásos gyámság intézménye útján a bírói gyakorlatot a nő és a házasságon kívül született gyermek érdekében előnyösen lehet befolyásolni. A hivatásos gyámságot a bíróságok sokkal inkább respektálják, mint amennyire manapság az egyéni gyámságot és azok ügyvédeit respektálják. A hivatásos gyám száz meg száz esetben azonos eljárást követ, a hivatásos gyámság szervezése útján az egész országban egyöntetű és következetes eljárás lehet biztosítani.

Az elvégzendő munkát a hivatásos gyám egymagában nem is tudja elvégezni. Ennélfogva okvetlenül segéderőkre szorul. A segéderők lényegileg két csoportba oszthatók. Az első csoportba tartoznak azok, akik a hivatásos gyámságot a törvényes képvisellel járó teendők elvégzésében helyettesítik és segítik. Ezen segéderők ugyanolyan elbírálás alá esnek, mint bármely más ügyvédi irodában alkalmazott segéderők. A második csoportba tartoznak a bizalmi személyek. Ezeknek legfontosabb feladata az anya által nevelt gyermek nevelésének ellenőrzése, a tápszülők-höz nevelés végett kiadott gyermekek felett való felügyelet gyakorlása és a hivatásos gyám értesítése a gyermekre vonatkozó legfontosabb tudnivalókról. Nagyon természetes, hogy a hivatásos gyámságnak ezen bizalmi személyek működését ellen kell őriznie és a fontosabb kérdésekben őket utasításokkal el kell látnia. A gyermek személye felett való felügyelet nálunk talán éppen azért a hivatásos gyámság legnehezebb kérdése, mert nálunk hivatásos gyámokul elsősorban ügyvédek jönnek figyelembe. Félt, hogy az ügyvédek a törvényes képviselőre vonatkozó teendők mellett a teendőkről ezen részét el fogják hanyagolni, eltekintve attól, hogy nem is fogják tudni azt ügyvédi irodájuk rendes alkalmazottaival ellátni.

Szilárd meggyőződése, hogy a bizalmi személyeket csakis intelligens nők köréből szabad kiválasztani, akik előzetesen kiképzést nyernek teendőikről úgy orvosi és pedagógiai, mint pedig jogi része tekintetében. Az anyákkal való tényállás felvételét is ezen bizalmi személyekre bízom. Ezen nőknek állandóan alkalmazott tisztviselőknek kell lenniük, akik fizetésüket nem is a hivatásos gyámtól, hanem a hatóságtól kapják. Egyáltalában nem tudok megbarátkozni azzal a jótékonysági sporttal, amelyet egyes hölgyek mulatságból üznek és unalomból végeznek. Az ilyen hölgyek munkája nem ér egy hajítófát és amellet kenyerüktől foszt meg nőket, akik ezeket a teendőket megfelelően tudnák elvégezni. (Törvényeink ezidőszert meg nem engedik meg, hogy nők idegen gyermekek gyámjai legyenek, de a polgári törvénykönyv tervezete szerint ezt a fogót nálunk is megkapják a nők. Természetes, hogy akkor a hivatásos gyámságra épp úgy fognak majd aspirálni, mint a segédtisztviselői állásokra. Szerk.)

A VÁLASZTÓJOG JÖVŐJE.

Írta: JÁNOSSY GÁBOR, Szombathely.

Mennél távolabbi időre halasztódik el az általános választójog reformjának a megvalósítása, annál nagyobb hittel, annál több reménységgel várhatjuk a feminizmus legnagyobb problémájának, a nők választójogának a megoldását, a megadását. Az eszme nálunk Magyarországon – éppen a „divatos kalapében járó magyar suffragettek kitaró agitációja következtében – hatalmas hódításokat tett. Az az egyszerű s mindenki által megérthető példa, hogy a nagyintelligenciájú, egyetemet végzett, diplomás felsőleányiskolai igazgatónő vagy orvosdoktornő ne vehessen részt a legfőbb politikai jog gyakorlásában, neki ne legyen szavazati joga, ellenben a pedellusának igen, – a magyar értelmiség százezreinek a szívét és hajlandóságát hódította meg a nők választójoga számára. És hiába minden ellenvetés, kifogás, gáncs, szidalom, gúny: ez a nőkérdés megoldásának az alfája és az ómegája. Addig a nő gazdasági, fizikai, társadalmi, etikai érdekeinek az előbbrevitelében, a női egyéniség érvényrejutásában, a női nem magasabb rendeltetését illető célok és törekvések megvalósításában, a nő rabszolgaságának megszüntetésében nagyot, maradandót nem tudunk elérni, míg a nők választójogát meg nem valósítjuk, míg a nőnek a fórumon, a parlamentben helyet nem adunk. Addig csak félmunkát végzünk. Némi kegyeket osztogatunk a feministáknak. Megengedjük, hogy néhány nő is végezhesen egyetemet (de háromnál több elégséges ne legyen ám a középiskolai bizonyítványában!) – egy-két női felsőkereskedelmi iskolát nagykegyesen engedélyezünk, hogy százezernyi magános, a tulajdon munkája után élő nő közül néhány ezen a pályán is érvényesülhessen, stb. stb. Egyebekben minden marad a régiben.

No, de arra az időre, mikorra post tot discrimina returum aktuálissá lesz az általános választójog, mikor annak a megvalósításához komolyan hozzálát a törvényhozás, annyira előkészíthetjük a talajt a női választójog megvalósítására, hogy az elől a kormány és törvény-

hozás ki nem térhet. Én tehát kimondom, ha megköveznek is érte, hogy a magyar feminizmus főfeladatát a női választójog mellett való lankadatlan és eredményes agitációban találok. Amellett csinálhatnak a feministák – mint eddig is cselekedtek – gyönyörű-szép propagandát a minden néven nevezendő társadalmi feladatok – gyermekvédelem, gyermek- és nőnevelés, kultúra, művészetek – mellett, de erejük és munkájuk javát a politikai probléma megvalósítására fordítsák.

És itt nem szabad megelegednünk azzal, hogy eszméinknek és törekvéseinknek a parlamentben is van több tekintélyes híve. Én azoknak az előkelő politikusoknak a feminizmusára – akik a hozzájuk intézett kérdésre perfekt udvariassága levélben azt írják, hogy támogatják a mi törekvéseinket, – őszintén megvallva, nem sokat adok. Nekem többet ér az, ha egy képviselő a választók ezrei előtt, vagy a parlamentben kijelenti, hogy ő híve a női választójogának, mint ha egy vagy két tucat honatya levélben vagy szóval biztosítja a feministák egyesületének választójogi bizottságát vagy Ligáját törekvéseink iránt való (platonikus) szimpátiájáról.

Gyöpre magyar! Ki a fórumra, a választók, a népezrei elé a feminizmus, a női választójog jelszavával, tisztelt feminista képviselő urak. Ennek van értelme és van gyakorlati eredménye. És én azt szeretném, ha a tömegekkel is megértetnék az arra hivatottak, elsősorban maguk a feminista meggyőződésű politikusok, államférfiak, tudósok, publicisták, hogy mit jelent a női választójogának a megvalósítása. Ne csak zárt ajtók mögött, vagy fő és egyéb nagyvárosi paloták ragyogó dísztermeiben agitáljanak a mi igazságunk, az általános emberi igazság mellett, hanem a nép legszélesebb rétegeiben is Tegyük országossá, nagyszabásúvá mozgalmunkat, vigyük be a nép tudatába, meggyőződésébe, vérébe a mi törekvéseinket, ne féljünk a kinevetéstől, gúnytól, szidalmaktól. A magyar feminizmus már kinőtt a gyermekruhából – s meg fogjuk látni, hogy mikorra a választójog kérdése akuttá válik, a női választójogának is tekintélyes számú híveket szerezhetünk a nép, – a mostani választók között. És hogyha a feminista meggyőződésű képviselő urak nem udvariassági vagy kényelmi szempontból fogják föl ezt a súlyos politikai és társadalmi problémát, melynek helyes megoldása beláthatatlan következményekkel jár a magyar nemzeti állam és társadalom egészséges kialakulására és további fejlődésére, – ha bátran és férfiasan agitálnak elveink mellett a választók között is, akkor úgyünk diadala kétségtelen.

SZEMLE.

A nők éjjeli munkája eltiltásának kérdését a lap legközelebbi számában tárgyalják.

Férfiliga a női választójoga érdekében. A férfiliga február vagy március folyamán nyilvános előadást rendez. Előadóul egy kiváló angol politikust nyert meg. Bővebb adatokat a liga annak idején a napi sajtó útján közöl majd. Belépési nyilatkozatok min-

denkor a liga irodája címére (V., Mária Valéria utca 12.) küldhetők.

Az ausztráliai szenátus a nők választójogáért. Az ausztráliai Egyesült Államok szenátusa 1910 november 17-én tartott ülésén Rae szenátor indítványára a következő határozatot fogadta el:

A szenátus kimondja, hogy a választójog kiterjesztése a nőkre a férfiakéval egyenlő feltételek mellett a lehető legjobb eredményekkel járt. A választások rendesebb lefolyását eredményezte, az utolsó választások alkalmából pedig nagyobb emelkedés mutatkozott a női szavazatok számában mint a férfiakéban. Jobban előtérbe helyezte a nőkre és gyermekekre vonatkozó törvények alkotását, bár nem foglalkoztak ezekkel a kérdésekkel más, szélesebbkörű kérdések rovására. A honvédelem kérdésében ugyanolyan előrelátóknak és éles ítéletűeknek bizonyultak mint a férfiak. Bár előzetesen végzetes következményeket jósoltak a női választójogának ellenzőit megállapíthatjuk, hogy a reform csakis jó hatással volt, ezért tisztelettel sürgetünk minden népképviselőt alapján kormányzott nemzetet: alkossa meg a nők választójogát.

A határozati javaslatot kábelsürgöny útján közölték az angol miniszterelnökkel.

E határozatot nyomatékosan ajánljuk a magyar parlament figyelmébe.

A stockholmi kongresszus. A női választójogának világszövetsége június 12-17-ig nemzetközi kongresszust tart Stockholmban. A napirend érdekesebbnél érdekesebb kérdéseket tűz ki tárgyalásra. A pihenés idejére szép kirándulásokat és társas összejöveteleket tervez a svéd előkészítő bizottság, amely nagy vendégszeretettel készül fogadni a külföldi vendégeket. A napirenden Magyarországnak megint kitüntetett helyet biztosítottak, így többek közt a stockholmi operaházban tartandó díszünnepélyre, amelyen csak a nőmozgalom legkiválóbb szónokai szerepelnek, egy magyar szónokot is meghívtak. A kongresszuson minden érdeklődő résztvehet. Felvilágosítással szolgál Schwimmer Rózsa, VII., István-út 67.

Nők, mint a Kémia egyetemi tanárai. Curie asszonyon kívül több nő tölt be egyetemi tanszéket a kémia szakkörében. La Plata (Délamerika) egyeteme most Margarete Böse kopenhágai docentet hívta meg a kémia rendes tanárává, a berni egyetemen pedig dr. Gertrud Woker tanítja a kémiát.

Halad a nők választójoga. Az első nő bevonult a norvég stortingba. Bratry generális másoldalú elfoglaltsága mellett nem felelhet meg képviselői feladatának, ezért helyébe Rogsdad Helen elemiiskolai tanító, póttagot hívták meg a házba. Rogsdad asszony Krisztiánia egyik kerületét képviseli. – Monaco januárban alkotmányt kapott. Ez a nőknek is megadja az aktív és passzív községi választójogot. – A liberális dán kormány javaslatot terjesztett a parlament elé, amely a nők általános aktív és passzív választójogát tervezi. Minthogy az összes pártok programján szerepel nők választójoga,

a javaslat elfogadása biztosítottnak látszik. – Az angol kormányhoz közel álló politikusok szerint kétségtelen, hogy Asquith módot keres majd a nők választójogának végleges elintézésére, mert a választók a legutóbbi választások alatt félre nem érhető módon jelét adták annak, hogy óhajtsák a nők választójogának megadását. – A svéd kormány legközelebb terjeszti a parlament elé a nők választójogának előkészítésére gyűjtött statisztikai adatokat. A svéd suffragistek remélik, hogy a Stockholmban ez év június havában tartandó nemzetközi kongresszusig megvalósul a választójoguk.

Betegsegélyző - tisztviselők fizetésrendezése.

A kerületi munkásbetegsegélyző legutóbbi igazgatósági ülésén foglalkoztak a tisztviselők fizetésének rendezésével. E tárgynál Garbai Sándor igazgató, a szociáldemokrata párt bizalmi embere, az egyenlő munkakörben alkalmazott tisztviselők közül a nőknek kisebb fizetést javasolt. Gelléri Mór igazgatósági tag kikelt az indítvány ellen és javasolta, hogy az egy munkakörben alkalmazott tisztviselőnek egyenlő fizetés járjon, akár férfi, akár nő. Az igazgatóság Garbai indítványát elvetette és Gelléri javaslatát fogadta el. Ezt a hírt lapzártakor, szavahihető tudósítótól kaptuk. Nem volt módunk meggyőződni: lehetséges-e, hogy a szocialista igazgató – mint munkaadó – a nő-tisztviselők érdekei ellen ilyen merényletet tervezzen.

A gyermekek pályaválasztása. A Munkásügyi Szemle írja: Az angol alsóház 1910. évi július hó 22-én harmadszori olvasásban fogadott el törvénytervezetet, mely szerint az iskolai hatóságok intézkedjenek, hogy a 17 éven aluli fiúk és leányok pályaválasztásuknál tájékoztatás és tanácsadás által támogatást nyerjenek. Ugyancsak a M. Sz. olvassuk:

Az ifjúság nemi higiénéjét szolgáló intézkedések Olaszországban. Az ifjúkorúak kriminalitásának leküzdésére szolgáló intézmények tanulmányozására kiküldött bizottság újabban az ifjúság nemi higiénéjének szolgálatában álló törvénytervezetet tett közzé. A tervezet első része a nemi higiénének iskolai oktatásával foglalkozik. A népiskolák felső osztályaiban az illetékes iskolaszék beleegyezésével a nemi élet higiénéjéről is tartható néhány előadás. A középiskolában kötelező lesz a nemi élet higiénéjét tárgyzó kurzusok tartása, ezek előadóinak lányiskolában vagy a tanítónők, vagy az orvosnők sorából kell kikerülni. Ahol ilyen nem található, ott a gyermekbíróóság ezzel egy családanyát bíz meg. Íme, az angol és az olasz parlament megvalósítja, amit nálunk még csak a Feministák Egyesülete végez. Amit műveltebb országokban állami feladatnak ismernek fel, az nálunk a sokat gáncsolott, üldözött Feministák Egyesületének a munkája.

Akik nem tudnak a dolgok mélyébe látni.

A B. H. január 22-iki számában olvassuk „Az óvónők helyzete” címen: „Egy vidéki óvónő írja nekünk: A múlt év november 19-én az óvónők küldöttségével

tisztelegtek a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnál, aki bár azt a kijelentést tette, hogy „sajnálja, hogy két kézzel nem szórhatja a pénzt ott, ahol annyira megérdemelnék, a gyermekóvó törvény revíziójára vonatkozólag mégis csak annyit mondhatott a küldöttségnek, hogy „reményű, hogy elérkezik az ideje annak is, hogy a törvényjavaslatot benyújthatja. Pedig a törvényjavaslat már régen készen van, s az óvónőkre nézve a tovább való várakozás a húsz-harminc év előtt való viszonyok szerint megállapított fizetés mellett a mai drágaságban egyenlő a nyomorgással. A 600-700 koronás évi fizetést még éhezve sem tudjuk akként beosztani többé, hogy abból a legszerényebb egyéb szükségletekre, aminő a ruházat stb., jusson valami. Ezzel szemben mennyi fáradságot, szakértelmet, türelmet és odaadást kíván meg a gyermekóvónők munkája. Annyit pedig talán csak megérdemlünk, hogy mint emberek élhessünk, évtizedeken át becsületesen végzett munkánk fejében. Amikor a kormány a tanítók helyzetén segített, mirőlünk megfélemedezett. S mégis azt halljuk, hogy a tanítók ismét mozgolódnak lakásbérük rendezése érdekében, csak mirőlünk nem hallani soha. Talán azért, mert anyagi nyomorunk annyira röghöz köt bennünket, hogy még tömörülni, egye-sülni sem tudunk. Ez az oka annak, hogy nekünk száraz kenyér sem jut, amíg másoknak kalácsot is juttat az állam. Most ismét készül küldöttség a vallás- és közoktatásügyi államtitkár úrhoz fizetésrendezés érdekében. E küldöttség fogadása előtt fordulunk a nagyközön-séghez panaszunkkal, hogy megismerje elviselhetetlen helyzetünket. Akkor talán illetékes helyen is nemcsak újabb ígéretet és biztatást fogunk kapni, hanem valóban segíteni is fognak rajtunk, akikről eddig megfélemedeztek. Micsoda naivitás! Petíciók, panaszos levelek nem hatnak, ha nem áll mögöttük politikai hatalom. Amíg a nők választójoggal maguk nem gondoskodhatnak helyzetük javításáról, koldulás és elutasítás, semmibesevéves vagy alamizsna a sorsuk.

Aschaffenburg tanár Budapesten. Aschaffenburg, a kölni egyetem világhírű tanára, február hó 6-án és 7-én Budapesten lesz, hogy az Országos védőegyesület a nemi betegségek ellen, valamint a Magyarországi független Good-tempiár rend meghívására két előadást tartson. Első előadása címe Die Bekämpfung der Verbrechen, a második Die soziale Bedeutung der Prostitutionsfrage. Jegyeket Szilágyi Béla könyvkereskedő (IV., Károly-körút 26.) és Grill cs. és kir. udv. könyvkereskedése árusít darabonként 4 és 2 koronáért, egy-egy előadásra szóló érvénnyel.

Adatok a gyermekhalandóságról. 1907-ben elhalt 518,614 egyén, ezek közül 231,498 öt éven aluli és 154,457 csecsemő (44.65%, és 29.77%), vagyis minden harmadik elhalt ember halála már csecsemő korában állott be.

Az összes halálozásból egy éven aluli gyermekekre esik:

1899-ben	30.03%
1900-ban	32.46 „
1901-ben	31.01 „
1902-ben	31.30 „
1903-ban	29.71 „
1904-ben	29.29 „
1905-ben	29.57 „
1906-ban	29.79 „
1907-ben	29.77 „

Az élveszülöttekhez viszonyítva az egy éven aluli gyermekekre eső halálozást. az eredmény a következő:

	Született g y e r m e k	Meghalt	
1899. évben	644,577,	134,762,	azaz 20.9 %
1900. „	655,674,	145,969,	„ 22.2 „
1901. „	636,692,	131,891,	„ 20.7 „
1902. „	658,240,	144,201,	„ 21.9 „
1903. „	628,524,	133,574,	„ 21.25 „
1904. „	641,507,	126,165,	„ 19.67 „
1905. „	620,176,	143,581,	„ 23.00 „
1906. „	733,953,	150,346,	„ 20.48 „
1907. „	740,867,	154,457,	„ 20.84 „

Magyarországon 1907-ben, amely évben 740,867 gyermek született, a házasságon kívül született gyermekek száma 72,628 (9,6%) volt, a halva született gyermekek száma 1 4,786. Egyéves korát nem érte el 154,457 gyermek, 36,887 egyéves, 18,776 két éves korában halt meg. Életének első napján 8816 csecsemő halt el, hatnapos korát 32,244, kéthónapos korát 29,408, öthónapos korát 2é,420 csecsemő nem érte el.

Veleszületett gyengeségben 72,567, görcsökben 28,837, sorvadásban 7873, gyomor- és bélhurutban s az emésztőszervek más betegségeiben 30,661 hét éven aluli gyermek halt el, akiknek túlnyomó része kétségtelenül csecsemő volt A két éven aluli gyermekeknek a törvény által kötelezőleg elrendelt gyógykezelésében 507%-a nem részesült s az összes elhaltaknak csak 56.1%-ánál állapította meg orvos a halálokat.

Ezek az adatok is fényesen megvilágítják a több gyermek születését sürgetők mélyenszántó népesedési politikáját.

Egy anya levele. Asszonyom! A lapját régen olvasom egy barátnőm révén, aki szelíd erőszakkal vitt rá az elolvasására. Minden szám közelebb és közelebb vitt ahhoz a mozgalomhoz, melyet a lap képvisel. Maholnap önként jelentkeztem volna a dolgozók közé, az egyesületbe. de ami ma történt, az elemi erővel ösztökél: ne várd a holnapot, ma kínál dolgos kezét korunk e legégetőbb munkájához! Hogy mi sürgeti csatlakozásomat? Az én féltett, jó 16 éves fiam ma hazajött a Fiók Iskolájából és mély, áhítatos, szent szeretettel jelentette ki: hogy amit Dirner tanár a Feministák Egyesületének Fiúk Iskolájában elmondott, megértette vele a nemi tisztaság óriási ethikai és fizikai jelentőségét és megértette vele az asszony megbecsülésének emberi fontosságát. Nem írhatom le mindazt, amit az

én jó fiam mondott, mert szavainak hatása alatt, anyai megindultságomban, rögtön meg akarom köszönni az egyesületnek, hogy a fiaink lelki és testi tisztaságát segíti megővni. Hány reszkető anyai szívet nyugtatnak meg ezzel a mérhetetlenül fontos igyekvéssel! Eddig csak éreztem, most tudom, hogy ott a helyem: a dolgozók, a küzdők, a harcolók táborában. Kérem vegyenek be körükbe! D. L.-né.

Különfélék. A spanyol közoktatásügyi kormány a nyilvános könyvtáraknál 25 magasabb állást rendszerezített nők számára. – Gracielle Paeker az első nő, akit a dróttalan táviratozás szolgálatában alkalmaztak. Az ifjú hölgy egy nagy amerikai gőzösön végzi nehéz feladatát. – Bartók Lajosnak decemberben leleplezett síremlékét Somló Sári, a nagytehetségű ifjú szobrász mintázta. – A szerb közoktatásügyi miniszter bejelentette a szkupstinának, hogy ezentúl a főgimnáziumokban nőtanárokat is alkalmaz. – A belügyminiszter a kolozsvári állami gyermekmenhelynél a másod-orvosi teendők ellátásával Cseke Margit doktort bízta meg.

Kiadóhivatalunk teljes árban vásárolja vissza 1910. évi januári számait. Kérjük a fölösleges példányokat.

Az 1910. évi lapok bekötését díszes vászonkötésbe 2 koronáért vállalja a kiadóhivatal.

IRODALOM.

Magyarországi boszorkánypererek.*

Írta: LUKINICH IMRE.

A magyarországi boszorkánypererek részletező ismertetése mindeztideig történetirodalmunk hiánya volt. Bél Mátyástól kezdve (Notitia Hungariae. II. 288.) napjainkig számos boszorkányper-akta látott ugyan napvilágot, sőt Müller Frigyes az erdélyi (Beiträge zur Geschichte der Hexenprocesse in Siebenbürgen. Braunschweig 1855.), Oláh György a békésmegyei (Békésmegyei rég. és művelődéstört. társ. Évk. XIII. k. 30-161 II.), R e i z n e r János a szegedi (Szeged tört. IV. k. 373-461 II.) boszorkányperereket részletesen és összefoglalóan tárgyalták is, de belőlük a magyarországi boszorkánypererek elterjedésének mértékét, lefolyását, a perek tárgyalásánál követett törvényes eljárást, s ami talán a legfőbb: a külföldiekhez való viszonyát, még megközelítőleg megállapítani sem lehetett Ezen hiányok észlelése készítette az ismertetendő kiadvány szerkesztőjét arra, hogy rendszeres kutatások alapján kísérletet tegyen ezen, önként felmerülő kérdések kielégítő megoldására. E kötet 308 teljesen ismeretlen levéltári adattal bővíti eddigi tudásunkat, melyek túlnyomó része Biharmegye, Debrecen, Kolozsvár, Ugocsamegye, Torda- Aranyos, Maros-Tordamegye, Dés város levéltáraiból, továbbá a M. Nemzeti Múzeum kéziratárából és az Orsz. levéltár anyagából került ki Kivonatossan

* Magyarországi boszorkánypererek o k l e v é l - tára. A Magyar Tudományos Akadémia megbízásából szerkesztette Komáromy Andor. Budapest. Kiadja a M. Tud. Akadémia, 1910. Ára 15 korona.

A nő nyomorúsága történetének egyik legsötétebb fejezetét tárgyalja ez az érdekes könyv. Megelégedésünkre szolgálhat, hogy a történetes boszorkányégetésnek és kínzásnak Mária Terézia vetett véget.

vagy egyszerű utalással adja azonfelül a már nyomtatásban megjelent anyag jegyzékét is, úgy hogy e kötet összesen 461 közleményt tartalmaz. Ez a szám nem akarja ugyan a hazai boszorkányperek számát véglegesen lezárni, mert kétségtelen, hogy a szerkesztőtől át nem nézett levéltárakban még számtalan akta volna található, de így is jogot ad arra, hogy belőlük a magyar boszorkányperek csaknem minden részletére s a perekkel összefüggő vonatkozások és kérdések többségére megnyugtató feleletet adhassunk.

Minden boszorkány hitnek alapja azon félélem volt, hogy vannak egyének, kik a rendes emberi képességeket felülmúló, mintegy természetfeletti hatalommal rendelkeznek s démonok vagy egyéb istenségek segítségével és titkos tudományok erejénél fogva károk, szerencsétlenséget, sőt halált okozhatnak stb. Ezekre vonatkozólag mondja a mózesi törvény, hogy „a varázsló és szemfényvesztő asszonyi állapotot ne hagyj élni”; ezeket nevezte a római büntetőjog malefikusoknak, venefikusoknak, mely elnevezés a római birodalom bukásától kezdve minden ártalmas varázslónak, bűbajos boszorkánynak legáltalánosabban elfogadott megjelölése. Ilyen malefikusok létezésében való hit a középkorban általánosan el volt terjedve; nemcsak a nép, hanem az egyházi és világi hatóságok is egyaránt abban a meggyőződésben éltek, hogy varázslással és ördögi segítséggel (*ope diabolica*, vagy *arte daemoniaca*) mindenemű ártalmat lehet előidézni. Hitték, hogy babonás szertartások közt szedett füvekkel, ráolvasással, igézéssel, kötésekkel, melyeket a megrontandó személy útjába vagy házához küszöbe alá helyeztek, továbbá viaszbabokkal, melyeket keresztülszúrtak vagy tűzben megolvasztottak, embereknek, állatoknak egyaránt lehet ártani. A megrontás esetei többnyire: tehének hasznának elveszte, betegség, halál okozása (főleg asszonyoknál és gyermekekénél), szerelmesek közt gyűlölség támasztása, egyeseknél szerelem keltése, másoknál viszont tehetetlenség előidézése stb. Mind olyan tények, melyek az emberi élet különféle megnyilatkozásaival függnek össze s melyeket, mint a maleficium fogalomköréhez tartozó cselekedeteket, az egész középkoron át szigorúan üldöztek. Strigákban, vagyis olyan éjjeli tépkedő lényekben, kik az embereknek, főleg a gyermekeknek vérét kiszopva, azoknak halálát okozzák, a középkor kezdetén csak a köznép hitt; erre vall Rothar longobard király (643 Kr. u.) azon parancsa, melynek értelmében keresztény embernek strigák létezését hinnie nem szabad s ezért a bírák ilyen vádakkal gyanúsítottak ellen nem ítélezhetnek. Azonos jelentőségű ezzel Nagy Károly egyik törvénye is.

A középkorban a kártékony varázsló ősrégi fogalmához a strigákon kívül az eretnekeknek (*manichaeusok*, *katharok* stb.) ördögimádó célokra való éjjeli gyülekezése és más babonák járulván, a XIV–XV. századokban a boszorkányhit teljesen kialakult, mint azt Sprenger és Institoris „*Malleus maleficarum*” c. művében (1486.) rendszerre kifejtve meg is találjuk. Lényeges alkatrészei a következők: A boszorkány szövetséget köt az ördöggel s magát szolgálatába adja; ezen szövetségkötés általában az ördögök és boszorkányok nagygyűlésein (sabbat) történik, hová a boszorkányok seprűkön, botokon, állatokon nyargalva szoktak megérkezni, miután magukat valamely

büvös zsírral megkenték. Az ilyen gyűléseken a sátán elnököl, ki a boszorkányt istentagadó esküjének letétele után testének valamely helyén megjelöli: stigma, s egyúttal megtanítja azon mesterségekre, melyek a boszorkányfogalomhoz tartoznak. Mise után, mely a keresztény mise paródiája, vad orgia következett, melynek a hajnali kakasszó vetett véget. Ezen felfogás, mely a középkor vége felé általánosan uralkodott, a boszorkányokat az egész emberiségre veszedelmes, egymással összeköttetésben álló eretnekfelekezet tagjainak tartotta. Eretnek és malefikus ugyanannyi, mint boszorkány s ezen fogalmak annyira egységessé váltak, hogy mihelyt valakire ezekből egy részletet bebizonyítottak vétek, a többire is határozott meggyőződéssel következtettek. Azok a nagy boszorkányüldözések, melyek 1320-tól fogva még a XVIII. század derekán is folytak, valamennyien ezen a felfogáson alapultak.

Törvényeink Szent Istvántól kezdve vegyesen emlékeznek meg a malefikusokról és a strigákról. A Szt. István-féle dekrétum (II. k. 32. fej.) az előbbiekre vonatkozólag úgy intézkedik, hogy azok a maleficium által ártalmat szenvedett félnek adassanak át, ki velők tetszése szerint bánhat el; a striga azonban a paphoz vitessék el, ki őt vallásoktatásban részesítse és böjtöltesse; ha visszaesik, ismét böjtölnie kell, de egyúttal homlokára a templom megtüzesített kulcsával keresztalakú bélyeget kell ütni, harmadszor azonban sorsát nem kerüli el. Szent László (I. 34. f.) a strigákról akként rendelkezik, hogy a püspök belátása szerint ítélezzék felettük. Kálmán király azon kijelentése: „de strigis verő, quae non sünt, nulla quaeatio fiat” (Decr. I. 57. fej.), Komáromy egy igen érdekes feltevésre készte. Annak alapján ugyanis, hogy a Rothar és Nagy Károly-féle törvények a strigák létezését tagadják, azt következteti, hogy Kálmán király kérdéses tiltó törvénye azok és az egyház akkori tanításának hatása alatt jött létre; de hogy hitt boszorkányokban, arról a dekrétum 60-ik fejezete tanúskodik, mely a malefikusok megbüntetéséről határozottan intézkedik. Komáromy szerint az sincs kizárva, hogy a striga elnevezést első királyaink az ős pogány vallás jósnőire, talán papnőire alkalmazták; mert ha a magyar strigák is embervérrel táplálkozó éjjeljáró lények lettek volna, minőknek e korban a külföldieket tartották, akkor kevésbé hihető, hogy Szent István vallásoktatással és böjtöltetéssel akarta volna azokat megtéríteni. Ezt látszik igazolni azon tény is, hogy Szent László még intézkedik a strigákról, Kálmán király ellenben már nem. amiből arra lehet következtetni, hogy uralkodása alatt a pogányság végkép megszűnt.

Szörványos adatok tanúsága szerint a középkorban nálunk is voltak boszorkányos megrontásból keletkező perek; a váradi regestrum is tizenkét esetet sorol fel, de bővebb adataink csak a XVI. századtól kezdve vannak. Megjegyzendőnek tartjuk, hogy Komáromy a horvát boszorkányperekről nem tesz említést, pedig kiadványa címét egész nyugodtan Horvátországra is lehet vonatkoz-

Tkalčić Iván a „Starine” XXV. kötetében 35 boszorkánypert, főleg zágrábmegyeieket tesz közzé, 1360–1758-Jg. Az első három per 1360–65 és 1367-ből való, melyek tehát a legrégebb hazai adatok a boszorkányok történetéhez. V. ö. Századok, 1892. 785–86. II. Margulit. Ede: Horvát tört. rept. II. 365. I.

tatni. A legrégebb boszorkányper 1565-ből való, mely Kolozsvárt Boczi Klára ellen folyt s a vádlottnő elégetésével fejeződött be; az ítélet azon szavaiból azonban, hogy a vádlott „loco solito” égettesék meg, következik, hogy Kolozsvárt már 1565 előtt is égettek boszorkányokat. 1565-1728-ig, a hírhedt szegedi perig, e kiadvány tanúsága szerint, 430 személyt vádoltak boszorkánysággal. A vád azonban mindenkor a maleficium és renefidum, vagyis a kártévő varázslás, természetesen mindennemű megnyilatkozásban A közhiedelmet kifejező akták szerint a boszorkányok mindenféle alakot vehetnek föl; átváltozhatnak: bikává, csákosüveggé, disznóvá, farkassá (néha az ú. n. küldött farkassá), fecskévé, kutyává, macskává, forgószéllé, kakassá, tyúkká, lóddá, malaccá, nyúllá, zöld békává s különféle emberi alakba. Vízen száraz lábbal vagy dióhéjban átkelhetnek, megjelenhetnek zárt ajtón vagy ablakon keresztül, a börtönből vagy békóikból kiszabadíthatják magukat. Fenyegetéseik beteljesülnek (ámbar az ellenkezőre is van adat) s még a távolra is van hatásuk stb. Ez természetesen nagyon változatos s a társadalmi élet különféle megnyilvánulásaihoz fűződik, A boszorkánynak tulajdonítják az állatok megrontását, a bíró befolyásolását ítélelhozatal ügyében; a boszorkány ért a férj kiengeszteléséhez, a [fogamzás, házasságkötés (elhalás), lebetegedés, szülés, magzatelhajjt: szerelem- és gyűlöletkeltés mindenféle körülménye ismeretes előtte s így azokra befolyással lehet. A tehénhasznát elveheti, az állatokat (tehén, ló, borjú), sőt ... embereket megronthatja különféle mesterségekkel és eszközökkel Ilyeneket a perek is felemlítenek; pl. akasztott ember kötele, béka, cérna, elégetett boszorkány csontja, fekete lé, fűrésztés (igen sok esetben), füstölés, füvek, ingváll, katlankóró, kenőcsök, koponyából való itatás, küszöbök felvétel, kővel, sóval vagy hamuval hintés, méz, nyomfelvétel, ruhadarab, sár, szentelt gyertya, szőlőlével, teknősbéka, temetőbeli föld, tyúktojás, vízkiöntés stb. Sajátságos pereinkben az ú. n. „néző” szereplése, ki maga is értett jövendőmondáshoz, titkok felfedezéséhez s a boszorkányok felismeréséhez, de bántódása nem volt, ellenkezőleg, ezen tulajdonságai miatt nagy becsületben állott a nép előtt.

1728-ig sem az ügyészi vádindítványokban, sem a tanúk vallomásaiban nincs adat arra vonatkozólag, hogy valakit olyan tények elkövetésével vádoltak volna, melyek a már kifejlődött boszorkányhit lényeges alkatrészei. Pereink sem a sabbatokról, sem stigmákról, sem az ördöggel kötött szövetségről s annak undorító részleteiről nem tudnak. Mindössze egy 1713-ból való nagyszabeni boszorkányper említi meg a vádlottnőről a sáttánnal való szövetkezést, testi érintkezést és azt, hogy repülni is szokott (Okmánytár 258. 1.), de ebben a kivételes esetben csak a Németországgal való szellemi kapcsolat egyik bizonyítékát lehet látnunk. 1682-ben és 1700-ban két debreceni perben olvasunk ugyan „Szent Gellért hegyére járó bűvös-bájos” boszorkányokról (Oklevéltár 135. és 193. 11.). de a nevezett hegyre való járás, repülés módja és célja felől nem tájékozhatunk bennünket s így nem tudni, hogy voltaképen sabbatlátogatásról van-e szó.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Mme Curie esete és a P. H. Több oldalról levelet kaptunk, amelyek felháborodással utalnak a P. H.-nak a Curie-ügyben elfoglalt cinikus és brutális álláspontjára. E leveleket nem vagyunk hajlandók közölni, mert szerintünk a P. H. önmagát ítélte el és bélyegezte meg. Nem a szerkesztőség, hanem az előfizető közönség felelős egy lap ilyen magatartásáért. Mme Curie pedig ezektől a kicsinyes frivol támadásoktól parányit sem veszít halhatatlan nagyságából. Itt akarjuk egyben örömmel megállapítani, hogy a P. H.-t kivéve egész sajtónk a legtermészetesebb tisztesség hangján tárgyalta Mme Curie ügyét.

Műfordító, Budán: Szíveskedjék címét újból megírni.

Még mindig csak havonként egyszer jelenik meg lapunk! Terjesszük, szerezzünk előfizetőket, hirdetőket, hogy fejlesszük a lapot!

VERSEK

Írta: PÜNKÖSTY ANDOR.*

NŐI ARCOK.

Látok mosolygó női arcot,
Bíborban égő csillagot;
Nem ismer küzködést, kudarcot,
Kit büszkesége elhagyott.

Látok kifáradt női arcot,
Mely öntudat hevében ég,
Melyet ziláltak már a harcok
És szépített a büszkeség.

A simulékony, lenge nőre
Szemem mosolygón visszanéz;
A bátrakkal pedig karöltve
Lelkem, szívem munkára kész.

CSIPKERÓZSÁK ÉBREDÉSE.

Már zúg a kürt, zajong a lárma,
Rivalgva bűg a légen át
S az ifjú már büszkén kiáltja
Az ébredés varázsszavát.
A vár virágos csarnokában
Az élet hangja egyre vár
S nem sejtí az, az út porában
Az ifjú hős közelbe' jár.

A méla szem fölött az álom . . .
A szív alig pihegve ver . . .
De lent az elhagyott határon
Az ifjú már nyomokra lel.

* Felolvasta a Feminista Ifjúsági Csoport első irodalmi estéjén.

Gyors lépteit lihegve lejti
A gondozatlan kerten át;
Egy pillanat. . . s életre kelti
A vár királykisasszonyát.

Magyar leányok, csipkerózsák!
Az ébredés közelbe már;
Királyfiak sietve hozzák,
Lovuk gyorsan közelgve jár.
Munkára fel! Tettekre készen,
Az álom szálljon szerteszét!
Köszöntsük bátran és merészen
A nőszabadság szellemét!

Ó, EZ A FEMINIZMUS!

Egy nyolcadista gimnazista
Mert új eszmék körébe' járt,
Lett, – borzalom! – lett feminista
S mi több: tettekre kész, szilárd.

Mamája sápadt-haloványan
Szólt: „Ez megint minő dolog?
Hisz így neked, kedves leányom,
Én férjet fogni nem tudok!”

A TORDAI NŐHÁBORÚ.

Írta: POLGÁR GYÖRGY.*

Történt vala egykor, már úgy nagyon régen,
Nem tudom az Úrnak mék esztendejében.
Nemes Torda város volt szörnyű nagy lázban,
A férfi meg az asszony bős patvarkodásban.
Hogy pedig ennek okát is elmondjam,
Ezen históriát kezdenem kell ottan,
Hogy a szép bíróné, nemes Bartal Sára,
Píros selyem szoknyát kötött derekára,
Haját is befogta ékes fejkötőbe,
Feldíszíté magát násfáva', függővé,
S addigian ötözék, hogy úgy jó későre
Érkezett csak el az ünnepi misére.

Szép is volt az asszony, nagy ésszel megáldott,
Szentírás férjének, amit ő tanácsolt,
Forgatta a bírót, mint a forró lábost,
S a bírónak útján ő vitte a várost.
Amint ment az utcán, köszönti ki látja,
Amíg befordult a templom kapujába
Teli volt a templom sok ájtatos néppel,
Hallgatták a szép szót elkomolyult képpel,
Amit Esze Márton – így hittak a papot –
Prédikált a fából remekbe faragott
Nagy díszes szószékből. Egyszerre csak hátul
Halk zümmögés támad sok beszélő szájtul.
Ropogó, suhogó selyem víganóban
Jön a szép bíróné a középső sorban.
Mindenütt csodáló, köszöntő szó támad,
Felveri a zsongás a nagy istenházat.

* Felolvasta a Feminista Ifjúsági Csoport első irodalmi estéjén.

Esze Márton, a pap, szintén nagyot nézett
S akkor úri magát azon vette észre,
Kifogyott a szóból, elakadt a szája,
Melyből előbb úgy folyt, mint a bornak árja,
Vizet prédikáló sok ájtatos, szép szó.
Píros lesz a főúr, kidagad az arca,
Nem jut az eszébe, hogy hol hagyta abba.
Mert az első padból – a kárhozat raja –
Fölmosolyog hozzá a bíróné szája,
S itt-ott a padokból halk nevetés hallik.
Erre Márton papnak eszébe nyilallik,
Tudja már, hogy hol tart, dühös lesz a képe,
S dühösen folytatja, kiáltván a népre:
„Mert Jézus Krisztusnak az a tanítása:
Embernek az ember mind felebarátja.
De nem úgy az asszony; mert mondja az írás
Asszonytól származik minden baj és sirás.
Az első asszonynak, Évának a bűne,
Hogy esett az ember eredendő bűnbe.
És mert minden asszony Évának a lánya,
Minden gondja csak, hogy magát cicomázza.
Nincsen gondja másra, nem törődik mással:
Kendővel, ékszerrel, selyemmel, ruhával.
Azonfelül céda, elhagyja a házat,
Jól mondják azt róluk, hogy: asszonyi állat!”

Lett szörnyű csöndesség; Sára asszony képe
A felindulástól változik fehérre.

Jó nagy durrantással csapja fel a padot
És otthagyja rögvést a templomot s papot.
Néz a nép utána, hogy kifelé menet
A középső sorban ropog a kövezet.

Az asszonyi ajkak nagy zsihongást tesznek,
S kerekedik néhány, hogy utánamennek,

Sára bírónében, mint a tenger árja,
Viharzott a harag sok dühös hulláma.
Cselédeit gyorsan szomszédihoz küldi,
Szomszéd asszonyait mind magához gyűjti.
És a sérelemért mindnek vére lázad,
Nagy bosszúkiáltás veri fel a házat.
Küldi a bíróné a sok asszonyt széjjel,
Közölgék most minden asszonyi személlyel,
A szabadulásra ütött most az óra,
Nem lesz többé a nő férfi szolgálója.
Hagyják az ebédet, hadd égjen a rántás,
Harsogjon mindenütt a bosszúkiáltás,
Gyűljenek hát össze mind a piactérré,
Üzeni az asszonyhadnak fővezére.

És az üzenetnek lett is foganatja:
Összegyűlt az asszony apraja és nagyja.
Akkor Sára asszony kiállt a középre
S hogy mi történt velük, menten elbeszélte.
Igaz szavaival a lelkükbe szántott,
Feltűzelte őket, szította a lángot,
Melyet a férfiak bánásmódja gyűjtött,
S melynek táplálékot verejtékük nyújtott.

Aztán a bíróné harcmódot tanácsolt:
Keressék fel egybe a községtanácsot
És kérjenek menten teljes elégtételt.
Mert amíg nem kapnak, nem főznek ebédet.
Éhezhet a gyerek, elhagyják a házat,
Nem dolgoznak semmit, nem vetnek meg ágyat.
Elfogadták mindjárt és felkerekedtek,
A község házára rögtön odamentek.

Összegyűlt a tanács a szörnyű lármára,
Bartal Mihály uram, a város bírása,
Sztintén ott volt köztük s nagy aggódva nézte,
Hogy minő galyibát tett a felesége.

Előállott aztán nemes Bartal Sára
S fennszóval rákezdett a mondókájára:
„Tekintetes tanács! panasz hozott minket,
Hogy Esze Márton pap megsérté nemünket.
Azt mondotta mondván, hogy az asszony: állat,
Bosszulatlan nem sújt minket ily gyalázat.
Megmutatjuk mostan, megmutatjuk végre,
Gondolunk másra is, nemcsak piperére.
Nem igaz! Nem igaz, akármit is mondanak,
Másra szól a gondja mindenik asszonynak.
Mi neveljük fel a gyereknemzedéket,
Gondozzuk a férfit, mi tápláljuk őket.
Rendezzük a házat. És asszonyi réven
Nem érte a várost soha semmi szégyen.
Nem különb minálunk egyetlenegy férfi
És az asszonyi nem jogosultan kérdi,
Miért van a jogtól és dísztől megfosztva >
Az asszony, ki férje minden gondját osztja!
Az asszony, mint férfi dolgozik, vet, arat,
Mögötte munkában soha el nem marad.
De most már másként lesz. Vegyék tudomásul,
Hogy nem gondoskodunk asztalról és házról.
Nem dolgozunk semmit, nem végezzük munkát.
Amíg meg nem kapjuk a munkánk jutalmát.
Mert hogy mi dolgozzunk, érte sértés járjon,
Nem törjük el többé, soha semmi áron.
Adjon hát a tanács teljes elégtételt!”
Ekként fejezte be Sára a beszédet.

A jó kupaktanács elrémülve állt ott,
Bartal uram képe számtalan színt váltott.
Azt sem tudta szegény, hogy hol áll a feje,
Gondolkodni pedig, sehogy sem bírt vele.
Majd utánaszalad az asszonyi hadnak,
De a tanácsosok elibe állanak.
Öntik belé a szuszt, „Mégis szégyen volna,
Ha a nemes város a nőknek hódolna.
Nem szabad engedni, nem engednek nekik,
Ha harc kell a nőknek, hát csak küzdjék végig!”

Az asszonyok közbe mind széjjeloszoltak,
Házaikban sorban mind dúsan felpakoltak
És ahogy meghagyta a nőknek vezére:
Összegyűltek Bartal uram szöllejébe.

És ezalatt otthon – hogy hát mit tegyenek –
A férfiak szintén tanácsot ültének.
Elmondottak ottan avagy tíz tanácsot,
Volt ki erőszakot, ki szép szót tanácsolt
Sehogy sem jutottak így jó egyezségre,
Éhesek is voltak, mert elütött délre.
Kiment a szöllőbe közülök sok férfi,
Beszél az asszonnyal, majd haza fog térni.
De túljárt eszükön nemes Bartal Sára:
A szöllőkapukat előre bezárta.
Őröket állított, majd ő megmutatja:
Forró vízzel felel minden erőszakra.

Így telt az idő. De délutántájba
Észbekapott Mátyás, a tanács diákja.
Rohan a bíróhoz: „Bíró uram, baj van,
Ha meg nem békülünk, maradunk a bajban.
Jusson az eszébe, bíró uram kendnek,
Hogy a vásárosok estére megjönnek.
Gondolja meg mostan, hogy vásár lesz holnap,
Az egész országban bennünket gúnyolnak
A háborúságnak elterjed a híre:
Örökös szégyen lesz a város nevére!”

Bartal uram azt sem tudta, hol a feje,
A veritékét is gyomrán törölte le.
Hamar híre terjed a közelgő bajnak,
És az asszonyhadhoz követek szaladnak:
Térjenek hát vissza, legyen most már vége,
Ne hozzanak szégyent a város nevére!

Ámde az asszonyok azt üzenik neki,
Hogy állják a harcot Ők mind véges végig.
Kijelentik egybe: Nem lesz addig béke,
Míg a papi sértés vissza nem lesz véve.
És hogy jogaikat eztán respektálják,
A képvisellettől kérik és kívánják,
Hogy a vezetésben legyen nekik részük,
Tegyék tanácsossá az ő fővezérük!

Dühös lesz a város az asszonyi szóra,
S mert izengetéssel eltelt még egy óra,
Nincs mit vesztegetni; s rohannak nagy zajjal,
Hogy az asszonytáborot bevegék rohammal.
Ámde a legelsők sorra porulárnak:
Forró vízzel küzdnek védői a várnak.
De látszik messziről a kocsiknak sora,
Amint hosszan felszáll az országút pora.

Nem volt hát mit tenni és így az asszonyhadnak,
Nincs többé más mentség, elégtételt adnak.

Bartal Mihály uram, a tanács vezére,
Fehér békezászlót vészen a kezébe;
S hallatszik a szava: „Mi, a nemes város,
Kimondjuk ezennel, hogy tilos és káros
Sérteni a nőket, gúnyolni szavakkal.
S kijelentjük egybe ünnepi szavunkkal:
Viszautasítunk minden gonosz vádat;
Kimondjuk: nem igaz, hogy az asszony állat.
S a női jogoknak istápolására
Tanácsossá léssen nemes Bartal Sára!

A nők ujjongása felhallik az égre
S a nőháborúnak ilyen lett a vége.
Így lett tanácsossá nemes Bartal Sára,
Aki nem hiszi el, ne járjon utána.

Nőtisztviselők nyugdíja. Évekkel ezelőtt a Nőtisztviselők Országos Egyesülete a Magántisztviselők Országos Nyugdíjgyesületét felkérte, hogy alapszabályait oly irányban módosítsa, hogy nő tisztviselők is felvehetők legyenek az egyesületbe és ez esetre annak a reményének adott kifejezést, hogy a nő tisztviselők sorából 2-300 kartársnő beiratkozik a nyugdíjgyesületbe. A Magántisztviselők Országos Nyugdíjgyesületének igazgatósága, majd pedig közgyűlése méltányolta a szociális momentumokat és lehetővé tette a nők részére a belépést. Ámde a nyugdíjgyesület ezen elhatározását nem követte az a felbuzdulás, melyet a tagtársaktól reméltünk, mert a lefolyt 8 év alatt alig száz nő tisztviselő lépett be a nyugdíjgyesületbe és ezek is túlnyomórészt azon vállalatokból kerülnek ki, ahol a nyugdíjellátás a vállalat által és ennek anyagi hozzájárulásával a tisztikarnak testületileg való beléptetése útján rendeztetett. A nyugdíjkérdésnek ez az elhanyagolása készlet bennünket arra, hogy a nő tisztviselők figyelmét ezentúl állandó rovatban hívjuk fel a Magántisztviselők Országos Nyugdíjgyesületére, erre a 17 év óta működő, taglétszámában és vagyonában megizmosodott intézményre, mely hívatra van jövőnket biztosítani. Mert ne feledjük el, hogy amióta a nő kivette azt a természetadta jogát, hogy állandóan kenyérkereseti pályán marad, amióta számosan önmaguk küzdi ki mindennapi kenyérüket talán holtuk napjáig: azóta kell hogy minden nő tisztviselő gondoljon arra az időre, amikor testben vagy lélekben megrokkanna nem lesz már képes magát fenntartani. A nyugdíjellátás kérdése a kenyérkereső nő-

tisztviselőnek csak oly fontos kérdése kell hogy legyen, mint a férfi magántisztviselőnek. Ébren is tartjuk azt a kartársak érdekében és azt a felhívást intézzük hozzájuk, hogy gondoskodjék kiki a jövőjéről akkor, amikor itt az ideje, amikor még nem kell nagy áldozatokat hozni ennek” megszerzésére és forduljanak bizalommal felvilágosításért akár hozzánk, akár a nyugdíjgyesület irodájához (Budapest, V., Báthory-utca 5. sz.) Amennyire a rendelkezésünkre álló hely megengedi, a következőkben röviden ismertetjük az intézményt: Az egyesület 1893-ban alakult, most fejezi be működésének 17-ik évét. Ezen idő alatt sikerült részint a céltudatos vezetéssel, részint az alapszabályoknak emberbaráti módon való kezelésével az érdekeltek bizalmát és a társadalom rokonszenvét annyira fokoznia, hogy az alig néhány száz taggal alakult egyesület ma több, mint 3000 tagot számlál, vagyona közel 7½ millió, évi bevétele több, mint egy millió. Az egyesülethez mind nagyobb arányban csatlakoznak a vállalatok és intézetek A társadalom minden osztálya állandóan adományokban részesíti az intézmény jótékony-célú alapjait. Az egyesület az 1910. évben módosította alapszabályait és számos új kedvezményt tett lehetővé, melyek a nő tisztviselőkre is kiterjednek. Ilyenek a visszahatólag biztosítható időnek és a pótlás törlesztési határidejének kiterjesztése. Az eddigi ellátáson kívül még 2 más táblázat szerinti ellátást is lehetővé tett, úgy hogy a kartársnők (a már korábban belépettek is) a háromféle ellátási módozat közül azt választhatják, amely viszonyaiknak a legjobban megfelel. Használják fel a kartársak minél előbb az alkalmat a nyugdíjgyesületbe való belépésre, mert minél később teszik ezt meg, annál később és annál drágábban érik el nyugdíjukat.

Ügyvezetőség:
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Főtitkár:
HELLENÉ BOLBE-
RITZ GEORGINA
V., Asany János-u. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagnái díj tetőzés szerint; legalább évi 10 korona.

Gyakorlati Tanácsadó
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Hivatalos órák: kedden
és pénteken 6-8-ig.
Magántanítónők albe-
lyezése ugyanekkor.

Tagtársainkhoz!

Mindazoknak, akik tagsági díjuk gyors beküldésével és a lehetőség bőkezű megállapításával megkönnyítették egyesületünk súlyos anyagi kötelezettségeinek teljesítését, őszinte köszönetet mondunk. Szívesen teljesítenők számos tagtársunknak azt a kérelmét, hogy saját telefon bevezetésével tegyék eredményesebbé Gyakorlati Tanácsadónk működését; de még nem sikerült illetékes helyen megértenünk, hogy teljesen díjtalanul nyújtott tanácsaink annyira közhasznúak, hogy minden anyagi támogatás híján, Tanácsadónk ugyancsak rászolgál a telefon díjtalan használatára; a használati díj fizetését pedig egyelőre nem szabad e célra költségvetésünkbe illeszteniük, mert még sürgősebb kiadások várnak fedezetre. Talán akad tagtársaink között, aki bennünket lát el gyakorlati tanáccsal ebben a kérdésben.

Politikai propaganda-költségeink fedezéséhez újabban hozzájárultak:

B. E.	10.- K
Friedender Liddy	10- "
Turcsányi Imréné	4- "
Schnur Nelly	4- "
Eddigi gyűjtésünk	6739.32

Összesen: 676732 K.

FEBRUÁRI MUNKATERV.

10-én, pénteken este 6 órakor egyesületünkben Folytatólagos vitaértekezlet, melynek tárgya: Házasság és feminizmus.

13-án, hétfőn este 6 órakor az új városházán (IV. Váci-u. 62.): Nyilvános értekezlet, melynek tárgya: Feminizmus és törvényhozás. Tárgyalásra kerülnek a nők éjjeli munkájára, a leánykereskedésre és pornográfiaira vonatkozó, a képviselőházban legutóbb benyújtott törvényja vaslatok.

20-án, hétfőn este 6 órakor egyesületünkben: Vitaértekezlet, melynek tárgya: Az állami gyermekvédelem újabb fejlődése. Előadó: Schwimmer Rózsa.

24-én, pénteken este 6 órakor egyesületünkben: Nevelésügyi értekezlet, melynek tárgya: A tekintély szerepe a nevelésben. Előadó: Kármán H. Márta.

Az ifjúsági csoport munkaterve. Minden szerdán és szombaton este 6 órakor egyesületünkben házi előadás. Még pedig: I. és 8-án: Vitaértekezletek Charlotte Perkins-Gilman teoriájáról. Előadó: Gerenday Akos. 15-én szerdán és 22-én szombaton: Pünkösztörvény Andor előadása: A nő szerepe a világtörténelemben; 19-én társaskirándulás a Hűvösvölgyből a Zugligetbe. Találkozás reggel 9 órakor a hűvösvölgyi végállomáson.

26-án, vasárnap d. u. 4 órakor a Lloyd-társaság dísztermében Undi Mariska előadása: A női ruházat reformja művészi szempontból.

JANUÁRI KRÓNKA.

Egyesületek, mint tagtársaink. Alapszabályaink módosítása folytán egyesületek is léphetnek be rendes tagtársainkúl. Evvel a joggal néhány egyesület már arendkívüli közgyűlés alkalmával élt; a lefolyt hónapban pedig

a Nőtisztviselők Egyesülete, a Pápai Leányegyesület, a Balmazújvárosi földművelő egyesület női szervezete és az Országos Bábaegyesület lépett be egyesületünkbe. Örömmel üdvözljük csatlakozásukat és reméljük, hogy példájuk számos követőre talál.

Nevelésügyi értekezletünk a művészet iránti érzék fejlesztésének fontos kérdésével foglalkozott. Hacker B o r i s k a előadó kifejtette, hogy a gyermekkori benyomások helyes felhasználásával, a játékszerek, olvasmányok, foglalkozások gondos összeállításával hogyan képesíthetjük a gyermeket arra, hogy művészi örömet, esztétikai gyönyörűséget keressen és találjon abban a környezetben, amelybe körülményei helyezik s amelyre maga is hatást gyakorolhat. Az előadást követő vitában többen az iskola részéről kívántak hathatósabb segítséget az esztétikai érzék fejlesztésében; de annak tudatában, hogy az iskola-reform mennyire nehézkes lépésekkel halad előre: ügyvezetőnk hangsúlyozta, hogy a szülőknek a maguk hatáskörében haladéktalanul meg kell kezdeniök a céltudatos munkát.

Fiúk iskolája. Szorongásig megtelt az új városháza közgyűlési terme Dirner Gusztáv dr. előadására, amely az egészséges nemi élet és a feminizmus törekvései segítségével elérhető módjának; a korai házasságnak jelentőségére kívánta megtanítani a férfifújásot. Az a komoly, feszült érdeklődés, amellyel az előadást mindvégig követték, világos tanúbizonysága annak, mily nagy szükség van ebben a kérdésben a higiénikus útmutatásra és milyen hálásan fogadja ezt az ifjúság.

Vitaértekezletünk. azt a befolyást tette vizsgálat tárgyává, amelyet a feminizmus törekvései gyakorolnak a házasság és családi élet fejlődésére. Demélyné Peisner Ella előadó a nő gazdasági függetlenségével járó korai és nem érdekből kötött házasságok nagy horderejét, a szellemileg képzett anya nevelő befolyását, a férj és feleség közös munkájának etikai jelentőségét méltatta. Kovács Gyula országgyűlési képviselő a házasság formáját és annak túlbecsülését ítéli el; Fellner Gyuláné az anyák növekedő intelligenciájára utal; Polgár György a házasság kialakulásának motívumait kutatja. Előadó hangsúlyozza, hogy a házasság érzelmi tartalma a legbecsesebb; a formák túlbecsülését az asszony függő helyzete idézte elő. Glücklich Vilma kiemeli, hogy a gyermekek érdeke megköveteli a formális házasságkötést; a nő felszabadításával és mindkét nem racionális nevelésével az igazi monogámia ideáljának megközelítésére kell törekedni. A vitát f. hó 10-én folytatjuk.

Ifjúsági csoportunk vitaértekezletein növekedő érdeklődéssel tárgyalta Ch. Perkins-Gilman teoriáját; új szempontok merültek föl, homályos részletek tisztázódtak és ami a fő: az egész mű elolvasására kedvet kaptak a komoly hallgatók. Remélhető, hogy a nőkérdés tudományos művelőinek egész csoportját köszönhetjük majd a Gerenday Akos előadásaihoz fűződő vitasorozatnak.

Az ifjúság első irodalmi estéje minden várakozáson felül sikerült. Sugár Margit értekezése: A feminizmus és olvasmányaink, P ü n k ö s t y Andor feminista versei, végül Polgár György humoros eposza: A tordai nőháború komoly érdeklődést, igaz lelkesedést, jóleső derűtséget keltettek és megnyugtató bizonyosságát nyújtottak annak, hogy az ifjúsági csoport az önbírálat terén is megbízható. Örömmel várjuk az irodalmi munkásság folytatását.

Külföldi meghívókat és értesítéseket nem küldünk.

A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE HIVATALOS ÉRTESEITSEI.

Postatak. 17764.
TÉLEFON 80-75.
Egyesületi helyiség:
VI., Andrássy-út 83.

A. egyesületek tagjai díjtanul kapják a lapot. – Évi tagdíj rendes tagoknak 12 K, kültagoknak 6 K.

ÖSSZEJÖVETELEK FEBRUÁRBAN.

1-én, szerdán este ½9 órakor Schwimmer Rózsa előadása: külföldi utazásairól.

5-én, vasárnap a japán kiállítás megtekintése. Találkozás az Iparművészeti Muzeum csarnokában (IX., Ullői-út) d. e. 10 órakor. Belépődíj nincs.

5-én, 12-én, 19-én és 26-án vasárnap délutáni összejövetelek az egyesületben. (L. lent.)

8-án, szerdán este ½9 órakor Ego előadása.

15-én, szerdán este ½9 órakor Zipernovszky Károlyné előadása.

19-én, vasárnap kirándulás. Találkozás a hűvösvölgyi végállomáson ½11 órakor.

22-én, szerdán este V. 9 órakor dr. Steinberger Sarolta egyesületi orvos előadása a női higiénéről, csak nőknek.

A szerdai előadásokat mindenkor tea követi. A költségekhez való hozzájárulást a választmány tagok részére 40, vendégek részére 60 fillérben állapította meg.

Vasárnapi összejövetelek. Választmányunk elhatározta, hogy – egyelőre februárban – egyesületünk helyiségét vasárnap délután is tagtársaink rendelkezésére bocsátja, az érdeklődéstől téve függővé az összejövetelek állandóságát. Az összejöveteleken, melyek teljesen díjtanulok, tagtársaink csakis a tagsági igazolvány felmutatásával vehetnek részt. Vendégeket csak egyesületi tagok vezethetnek be. A helyiség délután 3 órától kezdve áll rendelkezésre.

Estélyünk sikere minden várakozást meghaladott. Látogatottság, hangulat és jövedelmezőség tekintetében egyaránt méltó volt eddigi estélyeinkhez. A hangverseny közreműködői, a vigalmi bizottság és a jegyek elhelyezésében buzgólkodó tagtársaink egyaránt nagy köszönetet érdemelnek sikeres munkájukért. Ennek a köszönetnek a választmány legutóbbi ülése jegyzőkönyvében adott kifejezést.

Duschkau Erzsébet, egyesületünk titkárhelyettese, január végével megvált állásától. Sajnálattal látjuk őt távozni arról a helyről, amelyet hat éven át sohasem lankadó kötelességtudással, nagy munkabírással és kiváló ügyszeretettel töltött be. Szerettük volna őt megtartani továbbra is munkatársunk gyanánt, de családi körülményei vidékre szólítják. Így be kell érünk Duschkau tagtársunk azon ígéretével, hogy új lakóhelyén igyekszik törekvéseinket szolgálni, amiben nem is kételkedünk eddigi sikeres munkálkodása után. Az egyesületünknek közvetlenül tett sok szolgálatért ez úton is őszinte köszönetet mondunk a távozó derék munkatársnak.

Szakoktatás. A lapokat nemrégiben bejárta az a hír, hogy a brassói görögkeleti felső kereskedelmi iskola leányok felvételére kér engedélyt a közoktatásügyi minisztertől. A kérdés most áll döntés előtt. Egyesületünk természetesen felhasználta az alkalmat, hogy sürgős beadványban kérjen a maga részéről is a minisztertől kedvező döntést.

Záróra. A K. A. O. E. ügyvezető elnöke, Taubner Vilmos interpellációt intézett a polgármesterhez a fővárosi közgyűlésen a zárórendezés tárgyában. A polgármester válasza szerint hajlandó az érdekelt körökkel a záróra egyöntetű megállapítása érdekében tárgyalásokat folytatni. Megkerestük a polgármestert, hogy e tárgyalásokba egyesületünket is vonja be. A zárórendezés dolgában egyébként nagyszabású akció indítását határozta el választmányunk.

A Ferenc József pénztár orvosnője. A Ferenc József betegsegélyző pénztár igazgatósága többször megismételt kérésünkre orvosai sorába egy nőt is választott. Az igazgatóság választása Hauser Emma dr.-ra esett, aki naponta d. u. 3-4 óra között rendel V., Vadászutca 33. ez. a. lakásán.

Szerda esték. Jól sikerült januári szerdáinkon D. Lengyel Laura, Szabados Klotild, H. Szederkényi Anna és dr. Rejtő Sándor tartottak előadásokat. Mindnyájuknak köszönet.

Tanfolyamaink. Február havában új tanfolyamokat kezdünk. Gyorsírást, gépirást, könyvvitelt és német nyelvet tanulhatnak tagtársaink ezeken a kurzusokon szakszerű vezetés és nagyon mérsékelt tandíj mellett. Mindazoknak, akiknek szakismeretei egyik vagy másik irányban kiegészítésre szorulnak, nagyon ajánljuk, hogy tanfolyamainkat hallgassák és ezzel a női kereskedelmi szakoktatás hiánytalan előmenetelük érdekében lehetőleg pótolják.

Temesvár.

Januárban csendben, de szorgalmasan működött egyesületünk. Legjobb bizonyítéka ennek a tagszaporulat, amelyről minden hónapban beszámolhatunk. Ma már 8) nőtisztviselelő tartozik szervezetünkhöz. A magyar gyorsírási és gépirási tanfolyamaink befejeződtek. A választmány elhatározta, hogy ha a tagok kellő számban jelentkeznek részvételre, német nyelvtani és német gyorsírási kurzust létesít február elején. Az elsőt Hoffmann Erna k. a., a felsőbb leányiskola tanárnője, az utóbbit pedig ismét Verő Adolf főreáliskolai tanár úr vezeti. Tandíj a nyelvtani kurzusra 6 K, a gyorsírásra 3 K. Jelentkezni az egyesületi helyiségben lehet vasárnap, a hivatalos órában Reméljük, hogy tagjaink nem mulasztják el a jó alkalmat és minél többen iparkodnak majd magukat a nőtisztviselelőknek nélkülözhetetlen német nyelven és gyorsírásban tökéletesíteni. Szórákozásról és egyúttal tanulásról akarunk gondoskodni akkor, amikor előadásokat rendezünk tagjainknak vasárnap délelőttönként az egyesületi helyiségben. Hogy melyik vasárnap és ki beszél, arról a napilapok útján értesítjük tagtársainkat. Az első előadó dr. Szávay Zoltán, a kereskedelmi és iparkamara II titkára lesz.

Jöjjenek szorgalmasan az egyesületbe és fizessék pontosan a tagdíjat mindnyájan! LUKÁCS MARGIT.

Szombathely.

Legutóbbi választmányi ülésünk ugyan népes volt, de mégsem lehetünk megelégedve a tagok érdeklődésével. Az utóbbi időben kevesebben látogatták az egyesületi helyiséget s a hivatalos órákon sem gyűlik túlságosan sok dolgunk. Csak a könyvtárosok nem panaszkodhatnak, mert a könyvtárorák mindig látogattak.

Reméljük, hogy Glücklich Vilma 28-án a vármegye-házán a koedukációról tartandó előadása friss pezsgésbe hozza majd az alvófélben levő érdeklődést és hangos lesz az egyesületi helyiség az előadás nyomán fakadó vitáktól.

Nemkülönben a február II-én a Sabariában tartandó táncestélytől várunk hasonló eredményt. A táncot művészi program előzi meg, melynek részleteit a helyi sajtó útján fogjuk közölni. Egyelőre csak annyit árulhatunk el, hogy olyan műsört állítunk össze, mely mindenki érdeklődésére tarthat számot. Reméljük, hogy táncolni és szórakozni vágyó tagjaink mind ott lesznek.

TROMBITÁS ERZSI.